

PIEŚNI Z MELODYJAMI

w Kościele rzymsko-katolickim

od najdawniejszych czasów używanych;

usku^teczⁿiony

przez

Teofila Klonowskiego,

Nauczyciela przy Król. katol. naucz. Seminarium w Poznaniu.

— ZESZYT PIERWSZY. —

POZNAŃ,

NAKŁADEM I DRUKIEM LUDWIKA MERZBACHA.

1858.

na dzieło:

ZBIÓR PIEŚNI Z MELODYJAMI

w Kościele rzymsko-katolickim

od najdawniejszych czasów używanych;

uskuteczniiony

przez

Teofila Klonowskiego,

Nauczyciela przy Król. katol. naucz. Seminarjum w Poznaniu.

Prawdą jest niezaprzeczoną, że muzyka (gędzba), ta mowa
ow, jak ją nazywają, przeważny wpływ wywiera na ukształ-
cenie umysłu i serca. Emollit mores, nec sinit esse feros. (Ła-
godzi obyczaje, niedopuszcza dzikości.) Łacińskie przysłowie też
mówi: „Qui cantat, bis orat.“ (Kto śpiewa, dwa razy się modli.)
— Ś. Paweł upomina wiernych, aby na wspólném nabożeństwie
przez: psalmy, pieśni i śpiewania duchowne wychwalali Imię Boga.
(Kol. 3, 16.) — Mając na uwadze, że śpiewniki dotąd wyszłe
z wielu względów są niedostateczne, żywiąc przytém już od da-
wnych lat myśl wydobyć i odgrzebania z pyłu skarbów, jakie
w narodzie naszym spoczywają, postanowiłem dla pomnożenia chwały
Najwyższego przy pomocy Boskiej wydać dzieło pod tytułem:
*„Zbiór pieśni z melodyjami w kościele rzymsko-katolickim od naj-
dawniejszych czasów używanych.“* Staralem się o to głównie, abyśmy
ni nasze ojczyste mogli mieć w nieskażonój ich t. j. sielskiej,
nawiczej prostocie, zachowując im charakter ludowy, a zatém
ciałem je mieć wiernie odtworzone, nie zaś przetworzone, pierwo-
orne, nie zaś potworne. Chcąc przytém zbiór niniejszy uczynić

11.57.118

Mus II 16.767/11

Rok kościelny (annus ecclesiasticus).

Przez rok kościelny rozumieją się te czasy i dni, które kościół katolicki, ta Matka nasza, ta Oblubienica Chrystusa, na ten cel i koniec rok rocznie obchodzi, ażeby wierni z wdzięcznością rozpamiętywali Boskie tajemnice i dobrodziejstwa, oraz aby mieli sposobność zatrudnienia się świętymi zwyczajami, obrzędami i nabożnymi ćwiczeniami dla zbudowania się i uświęcenia.

Aby człowiek ciągle sam na siebie zwracał uwagę, kościół uczynił podział czasu. Jak wszystko, cokolwiek pochodzi od katolickiego kościoła, tak i ten podział czasu nosi na sobie piętno mądrości i użyteczności. Rok kościelny dzieli się na trzy części: Pierwsza, która obejmuje Adwent aż do Bożego Narodzenia (festum Nativitatis Domini), wystawia obrazowo cztery tysiące lat przygotowania, wzdychań i oczekiwań starożytności, aż do chwili, w której otworzyły się Niebiosa i spuściły Sprawiedliwego, oczekiwanego od narodów. Druga, rozciągająca się od Bożego Narodzenia aż do Wniebowstąpienia Pańskiego (festum Ascensionis Domini), zawiera cały żywot ziemski Odkupiciela. Nakoniec trzecia, od Zesłania Ducha świętego (w pospolitym języku „Zielone Świątki,” po grecku Pentecostes, po łacin. Quinquagesima Paschalis, — Pięćdziesiątnica) aż do Wszystkich Świętych (festum Omnium Sanctorum), przypomina nam życie kościoła.

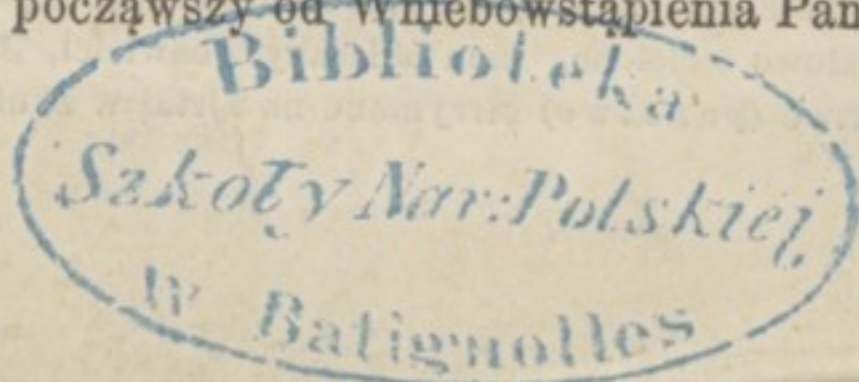
Powszechniejszy zaś podział jest następujący.

Rok kościelny (annus ecclesiasticus) tém się różni od roku świeckiego, że nie z pierwszym Stycznia, lecz z pierwszą Niedzielą adwentową bierze swój początek; rok kościelny nie stosuje się téż podług słońca widomego, stworzonego, lecz podług niewidzialnego, niestworzonego, słońca duchowego: Boga Ojca, Syna i Ducha świętego. A to słońce weszło i objawiło się najwidoczniej przez przyjście na świat Zbawiciela, Jezusa Chrystusa, stąd téż rok kościelny rozpoczyna się z Adwentem, t. j. z oczekiwaniem przyjścia Messyjasza. Tak samo nie zna rok kościelny czterech pór roku, lecz obejmuje trzy wielkie okresy (cykle) świąteczne: 1) okres (cykl) Bożego Narodzenia, 2) (cykl) Wielkanocny i 3) (cykl) Zielonych Świątek. W pierwszym objawia się szczególnie miłość Ojca, w drugim miłość Syna, w trzecim miłość Ducha świętego.

Okres Bożego Narodzenia rozpoczyna się z pierwszą Niedzielą Adwentu, ciągnie się aż do ostatniej Niedzieli po Trzech Królach czyli po Objawieniu się Pańskiem (Epiphania).

Okres Wielkanocny zaczyna się od Niedzieli dziewiątej, zwaną Siedmdziesiątnica (Septuagesima) przed Wielkanocą, a kończy się z Niedzielą Wniebowstąpienia Pańskiego (Ascensio Domini).

Okres Świąteczny trwa, poczynając od Wniebowstąpienia Pańskiego, aż do ostatniej Niedzieli po Świątkach.

Adwent.

(Tempus ante festum Christi nati; hebdomades, quae anniversariam Christi nati memoriam praecurrunt).

Adwent (Adventus) wyraz z języka łacińskiego, oznacza przyjście. (Adwent teraz powinienby się zwać przedprzyjściem, przedadwenciem, bo pierwszy dzień świąt Bożego Narodzenia jest właściwie adwentem czyli istotnem przyjściem Chrystusa). Przyjście zaś Chrystusa jest dwojakie: jedno nastąpiło, gdy się narodził, drugie nastąpi, gdy przyjdzie sądzić czyli nagradzać i karać. Pierwsze stało się początkiem królestwa Bożego w czasie, drugie początkiem będzie onego w wieczności.

Wiemy, mówi ś. Bernard, (ur. 1091 † 1153) o trojakim Adwencie, o trojakiem przyjściu Chrystusa: do człowieka, w człowieka i przeciw człowiekowi. Przy pierwszym przyszedł w ciele i słabości, przy drugim przychodzi w duchu i potędze, przy ostatnim w chwale i majestacie.

Powstanie (epoka) Adwentu sięga r. 380, gdzie na koncylium czyli synodzie w Saragossie, oznaczono czas jego trwania, a pewne dowody obchodzenia Adwentu mamy z 5 i 6 wieku.

Kościół ś. zaczyna od Adwentu rok swój kościelny; bo on stanowi epokę, od której zaczęły się spełniać tajemnice święte, odnoszące się do odkupienia narodu ludzkiego i przyjścia Zbawiciela świata, a po której świat wziął początek swego odrodzenia i naprawy swych obyczajów.

Lecz, że Boże Narodzenie przypadać może każdego dnia w tygodniu, przeto i Adwent a dalej i rok sam różnej bywa długości. Najwcześniej zaś podług teraźniejszego prawa kościelnego zaczynać się może 27 Listopada, najpóźniej 3 Grudnia, t. j. od Niedzieli najbliższej uroczystości ś. Andrzeja, Apostoła, albo też która po tejże następuje; to są granice roku kościelnego, miewającego 52 lub też 53 tygodnie.

Podług 9go kanonu koncylium z roku 581 (Concilium Matisconense) Adwent bowiem trwał sześć tygodni i zaczynał się na ś. Marcin t. j. zaraz po oktawie Wszystkich Świętych, stąd nazwisko łacińskie Quadragesima Martini. Kościół medyolański, wierny swoim dawnym zwyczajom, zachowuje dotąd te sześć tygodni Adwentu. Ten zwyczaj istnieje także na Wschodzie u Greko-Unitów.

Okres (cykl) Bożego Narodzenia zaczyna się z pierwszą Niedzielą Adwentu, w czasie snu przyrodzenia, kiedy mrozy, mgły i ciemności zalegają naturę. Taki sam widok przedstawiała ludzkość, nim ją Chrystus Pan odkupił. Błędy, grzechy i ciemności śmierci gniotły ją; nie wielu tylko sprawiedliwych wzdychało z tęsknotą za Zbawicielem. Zbawiciel został wprowadzie zaraz po pierwszym upadku rodziców naszych (protoplastów [Urmenſchen] Adama i Ewy) świata przyobiecany*), atoli ubiegło lat cztery tysiące aż do jego przyjścia i ten czas był Adwentem messyjańskim czyli historycznym, czasem przygotowania i oczekiwania przyjścia Zbawicielowego. Co się wówczas działo w umyśle ludzkości, to się ma teraz powtórzyć w sercu każdego chrześcijanina. („Fratres, hora est, jam nos de somno surgere“ etc.).

W czasie nabożeństwa adwentowego nie używa kościół ubioru radości, lecz miasto wesołej barwy przywdziewa ubiór fioletowego koloru (violaceus), będącego znakiem skruchy, bo Adwent jest czasem (epoką) żałoby i pokuty, jakoby małym postem, podobnym do Wielkiego Postu przed Wielkanocą; opuszcza się we Mszy św. hymn wesoły, anielski: „Gloria in excelsis Deo“ (Chwała na wysokości Bogu); ponieważ go Aniołowie

*) Bóg rzekł do węży: położę nieprzyjaźń między tobą a niewiastą, między nasieniem (plemieniem) twojem, a nasieniem (plemieniem) jój: ona zetrze głowę twoją, a ty czyhać będziesz na piętę jój (I. Mojż. 3, 15).

Pod tą niewiastą wedle objaśnień Ojców świętych rozumie się Najświętsza Panna Maryja, a pod nasieniem tejże Syn Boski, słowo wcielone, nam obiecany Zbawiciel, Jezus Chrystus, który moc piekielnego nieprzyjaciela, t. j. królestwo (państwo) otrzymane na ziemi w skutek grzechu narodu ludzkiego, zburzył.

dopiero po Narodzeniu Książęcia pokoju zanucili; ale ten smutek, jak powiada Durand, że nie może być radość wszelka usunięta, łagodzi się (Wcielenia Syna Bożego) nadzieją, którą wyraża użyte we Mszy ś. Alleluja, to godło najwyższego chrześcijan zachwytu. Milknie także hymn tryumfalny dziękczynienia, hymn ambrożyński: „Te Deum laudamus (Ciebie Boże chwalimy). Zabrania kościoł odprawiać wesół czyli gód małżeńskich*), tańców i wszelkich większych rozrywek, zabaw, bali, co wszystko służy ku obudzeniu uczuć pokuty, a nakazuje naśladować w rozmyślaniu i skupieniu ducha Maryję, której myśli i serce było przejęte czcią i miłością Jezusa Chrystusa, a którego w żywocie nosiła. Przed świtem odprawia się u nas co dzień przez cały Adwent Msza ś. zwana Roratami, ku czci Wcielenia Syna Bożego. Odprawia się zaś przed świtem dla wyrażenia: że naród ludzki zostawał przed przyjściem Chrystusa w grubiej ciemności błędów i obrzydłego bałwochwalstwa; także na znak, aby chrześcijanie okazali swoją czujność w oczekiwaniu przyjścia ich Oblubieńca i Zbawiciela Jezusa Chrystusa. Zowie się zaś ta Msza ś. „Roratami,“ bo się zaczyna od łacińskich wyrazów: „Rorate coeli desuper et nubes pluant justum. Aperiatur terra et germinet Salvatore“, co znaczy: „Spuśćcie rosę niebios z wierzchu, a obłoki niech spuszcza z dżdżem Sprawiedliwego; niech się otworzy ziemia i zrodzi Zbawiciela (Izaj. 45, 8). To proroctwo Izajasza wyraża gorącą tęsknotę Patryarchów i Proroków za Odkupicielem świata.

Świeca, na środku ołtarza i to wyżej nad inne podczas tej Mszy ś. stojąca, wyobraża Najświętszą Maryję Pannę. Jak bowiem jutrzienka poprzedza światło dzienne, tak Maryja, ta cudowna Orędowniczka, ten wzór odrodzonej Kobiety, poprzedza słońce sprawiedliwości, Jezusa Chrystusa, którego na świat wydała. (Per foeminam mors, per foeminam vita; per Evam interitus, per Mariam salus. S. Aug. de Symbol. ad Catech. Tract. III, §. 4).

Alleluja jest wyraz hebrajski, znaczący: Chwalcie Pana, (Laudate Dominum), Chwalcie Boga; wyraz (w pospolitem znaczeniu) radosnego uniesienia (weselcie się!); żaden język nie mógł go należycie zastąpić i wszystkie go tedy oryginalnie przyjęły.

Dawniej też pościli chrześcijanie przez cały czas Adwentu, i ten to zwyczaj niektóre zakony dotąd jeszcze zachowują. Pius VI. Papież w roku 1775 post ten rozciągnął tylko na Środy i Piątki adwentowe. Nakoniec w ciągu adwentu przypada Post suchodniowy, aby przez tę wstrzemięźliwość i jałmużnę uprosić sobie łaskę Nieba i przebaczenie za winy. Post, co dopiero wspomniony, ponawia się w kościele katolickim co trzy miesiące: we Środę, Piątek i Sobotę jednego tygodnia, stąd zowie się inaczej kwartałowy (die Quatember oder Vierteljahrsfaste**). Nazwa zaś suchedni przypomina, że w dawnych czasach przepędzali wierni te trzy dni na samych tylko suchych pokarmach, zwykle tylko na suchym chlebie. Suchedni pochodzą od czasów apostolskich; tylko porządek i czas zachowania tychże nie wszędzie był stały. Dopiero Papież Grzegorz VII. († 1085) oznaczył stale czas, w który przypadać mają, a mianowicie: po trzeciej Niedzieli Adwentu, po pierwszej Niedzieli W. Postu, w pierwszym tygodniu po Zielonych Świątkach i w jesieni przed najbliższą Niedzielą ś. Mateusza, Apostoła.

Ewangelie święte w Niedziele adwentowe.

Na pierwszą Niedzielę, Ewangelia u Łukasza ś. w Rozdz. 21: O znakach na Niebie i ziemi, a zatem o przyjściu Jezusa Chrystusa na Sąd ostateczny. — Na drugą Niedzielę Ewangelia u Mateusza ś. w Rozdz. 11: O poselstwie ś. Jana Chrzciciela, Chrystusa przesłanca, który przez swoje wielce zbawienne nauki i przestrogi przysposabiał Żydów na przyjęcie Zbawcy świata, a które nauki stósują się i teraz do wszystkich wiernych, chcących do serc swoich przyjąć duchownie Chrystusa Pana. — Na trzecią Niedzielę Ewangelia u Jana ś. w Rozdz. 1: O poselstwie Żydów do Jana. — Na czwartą Niedzielę Ewangelia u Łukasza ś. w Rozdz. 3: O Janie opowiadającym chrzest pokuty.

*) Odprawianie wesół zakazane jest nawet aż do Trzech Króli. Zakaz ten znajduje swoje usprawiedliwienie w tém, że pierwsiastkowo uroczystość Narodzenia Jezusa Chrystusa 6 Stycznia pod nazwą Teofanii obchodzono. **) Jejunium quatuor temporum.

Pieśni adwentowe.

PIEŚŃ 1.

Archaniół, Gabryjel. — Gabriel, Dei legatus.

1. Ar - cha-niół Bo - ży, Ga - bry - jel,
1. Ga - bri - el, De - i le - ga - tus,

Po - ślan do Pan - ny Ma - ry - i
Ad Ma - ri - am de - man - da - tus

Z ma - je - sta - tu
In no - mi - ne

Trój - cy świę - tój, Tak spra - wo - wał po - sel - stwo K'niój: Zdro - waś Pan - no,
Tri - ni - ta - tis Fa - tur gra - ta ver - bis gra - tis: A - ve o ple -

ła - skiś peł - na, Pan jest z To - bą, to rzecz pe - wna.
na gra - ti - a, De - i te - cum prae - sen - ti - a.

2. Panna się wielce zdumiała — Z poselsta, które słyszała; — Pokornie się skłoniła, — Jako Panna sromieźliwa, — Zasmuciła się z téj mowy, — Nic nie rzekła Aniołowi.

3. Ale poseł z wysokości — Napełnion Boskiej mądrości, — Rzekł Jój: nie bój się Maryja, — Najszczęśliwszą Panno miła, — Nalazłaś łaskę u Pana, — Oto poczniesz jego Syna.

4. Jezus nazwiesz Imię jego, — Będzie Synem Najwyższego, — Wielki z stróny człowieczeństwa, — A niezmierny z stróny Bóstwa: — Wieczny Syn Ojca wiecznego, — Zbawiciel świata wszystkiego.

5. A jakożby to mogło być, — Jęła Panna k'niemu mówić: — Ja nie chcę męża nigdy znać; — Jął Jój Anioł tak powiadać: — Iż Duch święty z swój miłości, — Sprawí to w Tobie w czystości.

6. Temu Panna uwierzyła, — Przyzwalając, tak mówiła: — O pośle Boga wiecznego, — Gdyż to wola Pana mego, — Toć ja służebnica jego, — Stań się według słowa tego.

7. Rychlój, niżby kto mgnął okiem, — Stał się Syn Boży człowiekiem, — W żywocie Panny najczystszej, — Ze krwi czystego serca Jój, — Sprawą Boga wszechmocnego, — Miłośnika człowieczego.

8. I toć wielka miłość była, — Boga Ojca jego Syna; — Iż dla człowieka grzesznego, — Z majestatu najświętszego, — Z miłości wiecznej przed wiekiem, — Stał się Syn Boży człowiekiem.

9. O Aniele Gabryjelu! — Najszlachetniejszy z tak wielu, — O pośle najznakomitszy, — Nie jest równy tobie inszy: — Z poselstwa, któreś sprawował, — Znać, iż cię Bóg umiłował.

10. Pośle Boga wszechmocnego, — Gdyś tak w wielkiej łasce jego, — Módl się do Pana za nami, — I do Tój Najświętszej Panny, — Abyśmy z grzechów powstałi, — Po śmierci z nim królowali.

11. Bogu Ojcu wszechmocnemu, — Synowi jego miłemu, — I Duchowi najświętszemu, — Bogu w Trójcy jedynemu, — Dziękujmy dziś w pokorności, — Za ten cud Jego miłości. Amen.

Objaśnienie. Gabryjel (Anioł objawienia) wykłada się Fortitudo Dei, albo wedle ś. Hieronima: Robustus Dei, moc i siła Boża. Gabryjel jest z rzędu Archaniołów, stojących przed tronem obliczności Pańskiej. Już dawniej był posłany do Proroka Daniela dla objawienia Messyjasza; tenże sam Archanioł głosił Zacharyjaszowi narodzenie ś. Jana, a teraz sprawuje poselstwo najważniejsze Wcielenia Bożego. Gabryjel znaczy moc, albo siła Boża, jakby na wykazanie, że dzieło najwyższej potęgi tylko mocą Bożą zostało dokonane. Był zas wyprawiony do małego w Galilei miasteczka Nazaret (*Naζαρέθ* albo *Naζαρέτ*) co znaczy kwiat, bo w tój kwiecistej dolinie kwiat Nieba i ziemi rozwinął się dla świata. Nazaret była ojczyzna Chrystusowa; tam był poczęty Bóg, tam sprawiedliwy Józef, cieśla, pędził ciche, ukryte, pracowite i niewinne życie z Maryją, i Chrystusem i dlatego Zbawiciela powszechnie nazywano Jezusem Nazarejskim. Nazaret leży o 21 godzin drogi od Jeruzalem.

Archanioł (*ἀρχάγγελος*) z gre. wyższego stopnia Anioł.

PIEŚŃ 2.

Boże wieczny. — Deus vive, ac aeterne.

Ton IV. (hypofrygijski, skala: h c d e f g a, nótá zasadnicza E.) o stopień wyżej.

1. Bo - że wie - czny, Bo - że ży - wy,
1. De - us vi - ve, ac ae - ter - ne,

Od - ku - pi - cie - lu pra - wdzi - wy, Wy - słu -
Re - demp - tor ve - re, su - per - ne Au - di

chaj nasz głos pła - czli - wy! 1. Bo - że
vo - ces, fle - tus cer - ne. Cantiones catholicae pag. 1, a. 1695.

wie - czny, Bo - że ży - wy, Od - ku - pi - cie - lu pra - wdzi - wy,

Wy - słu - chaj nasz głos pła - czli - wy.

2. Któryś jest na wysokości, — Schył Nieba, użyż litości: — Spuść się w nasze głębokości.

3. O niebieskie góry srogie, — Spuśćcie rosę na ubogie, — Dajcie nam zbawienie drogie.

4. Nie trzymajcie przejrzanego, — Chmury swoim dżdzem naszego — Przynieście sprawiedliwego.

5. Przyjdź, co rychlej miłosierny, — O Boże! człowiek mizerny, — Ciebie czeka, Tobie wierny.

6. Obejdź się z nami łaskawie, — Zmiłuj się po nagłej sprawie, — Raczej przyjdź ku Twój wiecznej sławie.

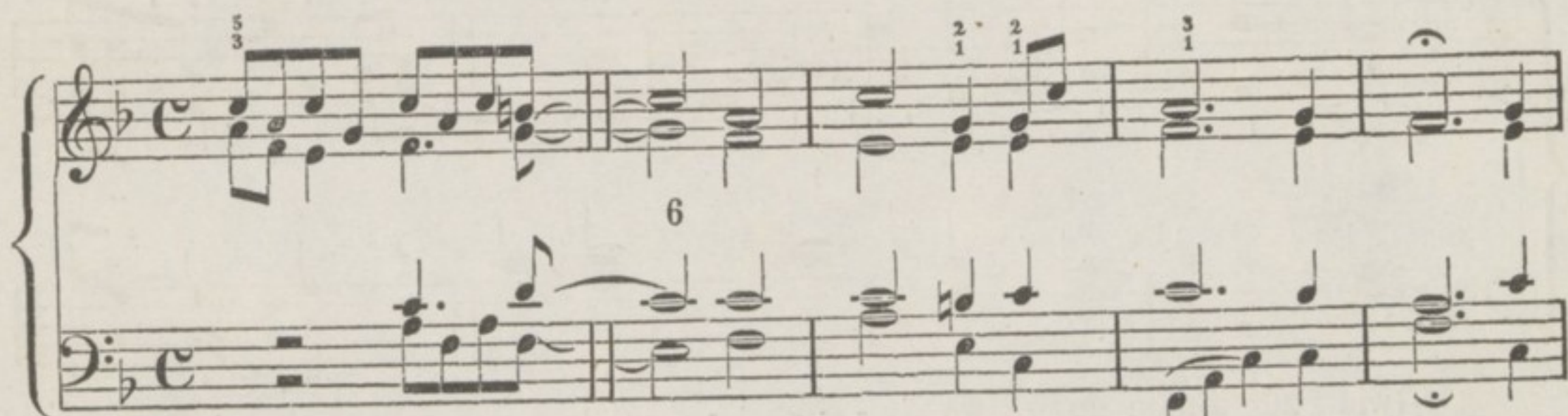
7. Odmień, Panie, Twój gniew srogi, — Odmień, niech człowiek ubogi — Nawiedzi Twe święte progi!

8. Usłysz płacz stworzenia swego, — Daj doczekać uciesznego — Narodzenia Syna Twego.

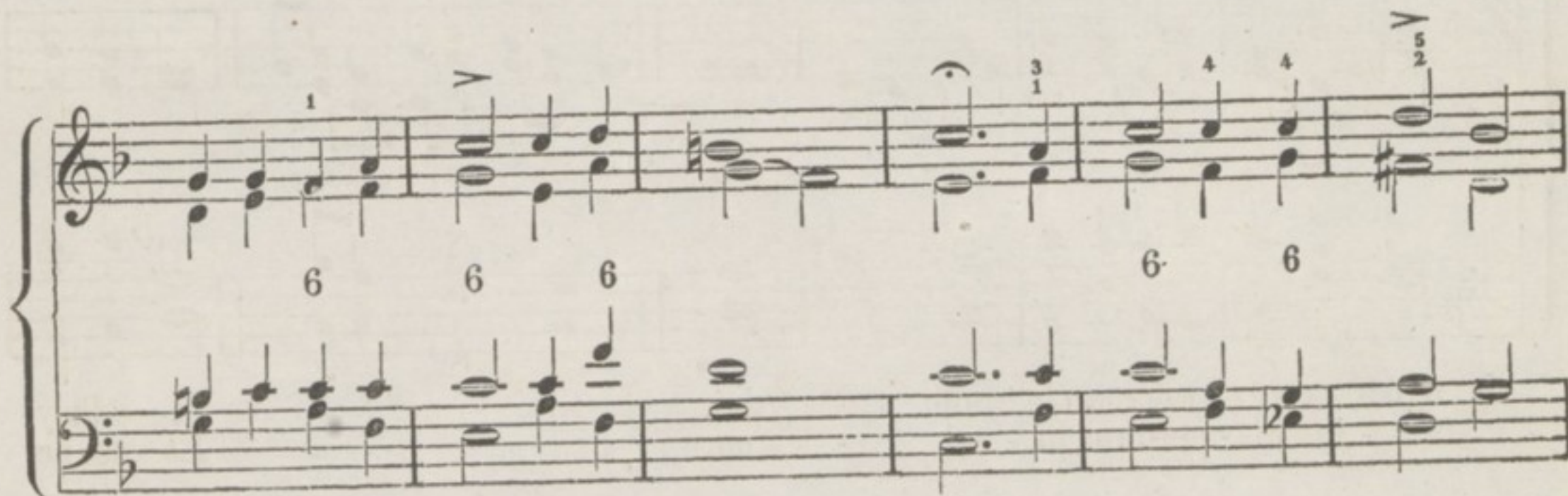
9. Amen zakrzyknem wdzięcznemi — Głoso, by nas Bóg z świętymi — Złączył pocztą anielskimi. Amen.

PIEŚŃ 3. (Antyfona).

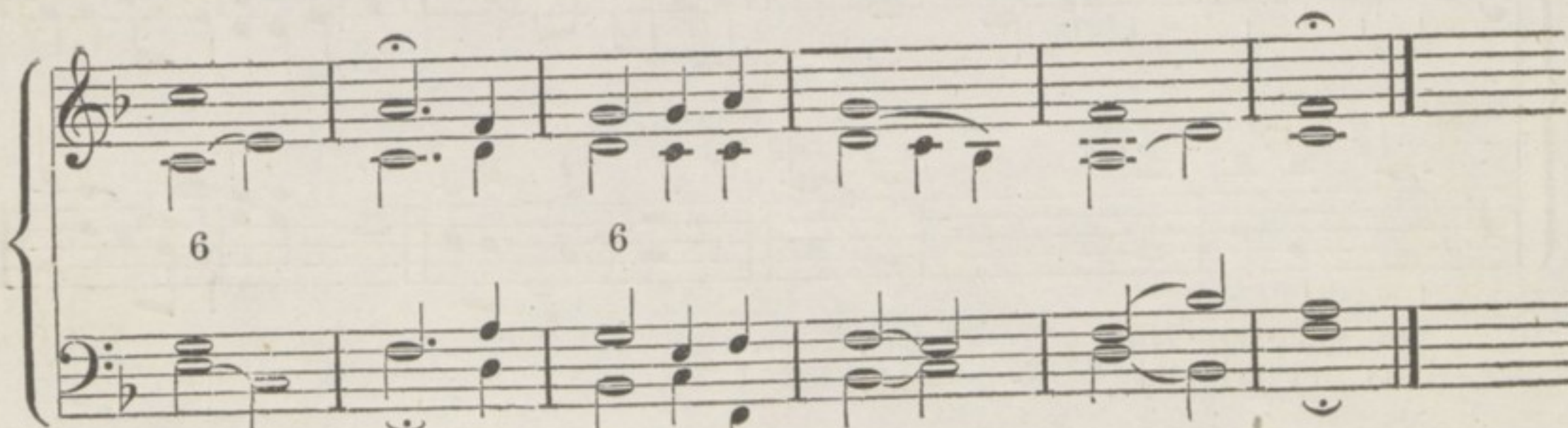
Ecce Dominus veniet.

1. Ec - ce Do - mi-nus ve - ni - et et

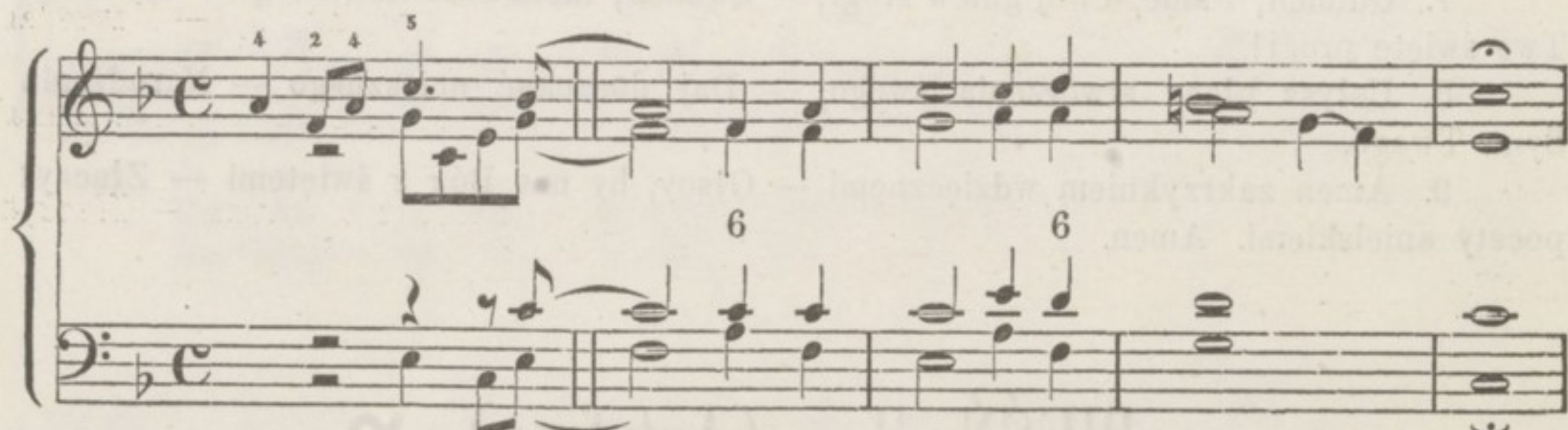
omnes Sancti e - jus cum e - o, et e - rit in di - e

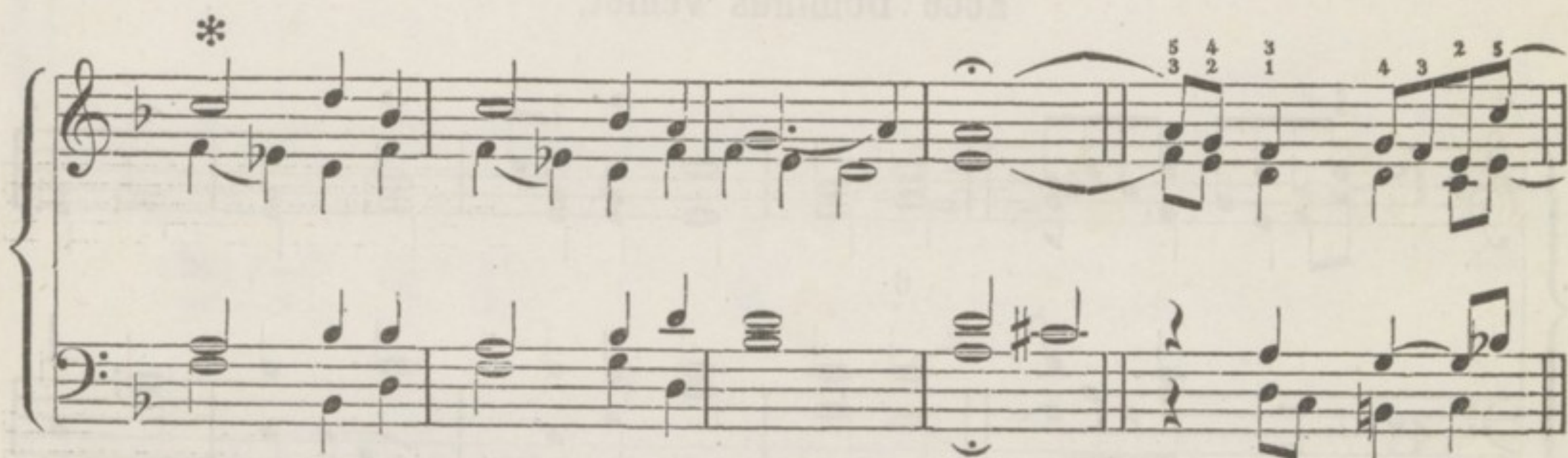
il - la lux mag-na. Al - le - lu - ja.

PIEŚŃ 4.

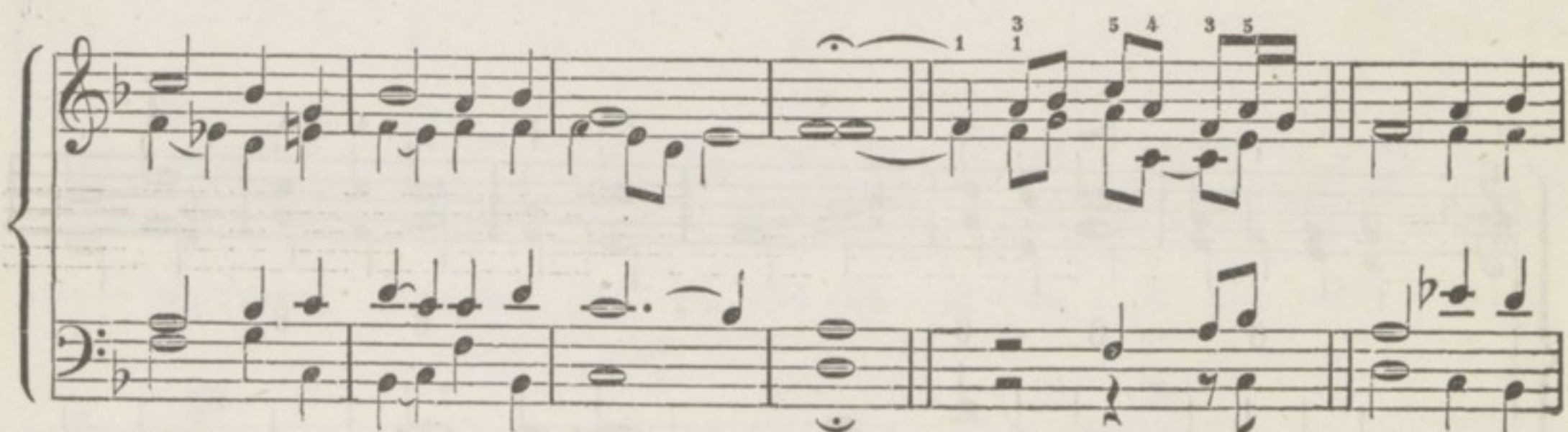
Głos wdzięczny z Nieba wychodzi. — Vox grata tonat coelitus.

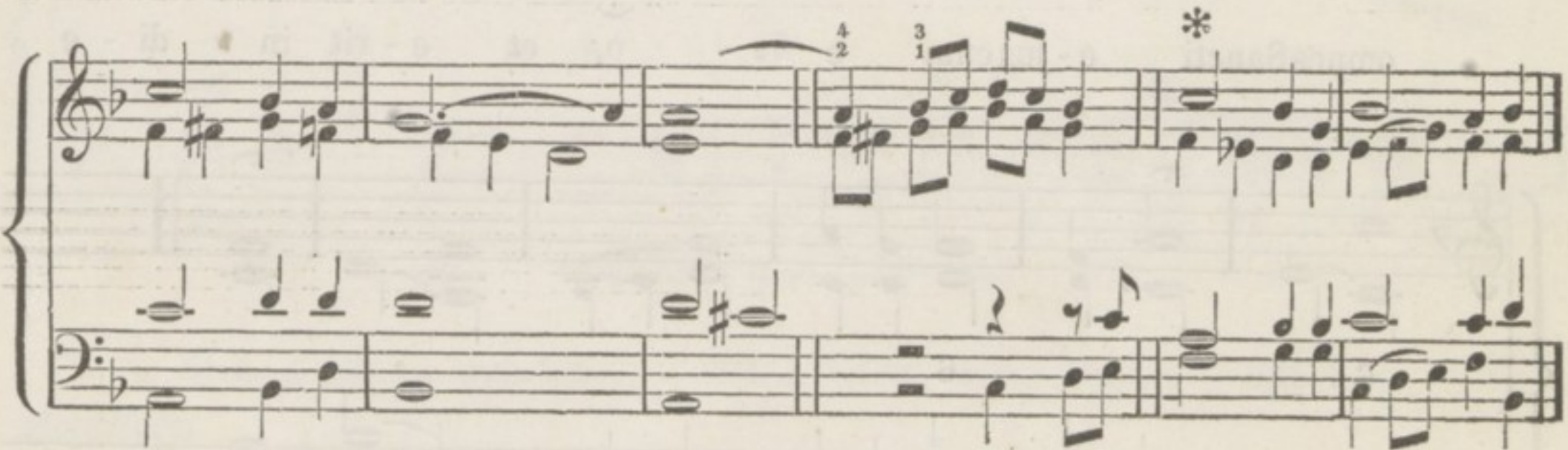
1. Głos wdzięczny z Nie-ba wy - cho - dzi,
 *) 1. Vox gra - ta to - nat coe - li - tus,

Gwia - zdę k'nam no - wą wy - wo - dzi,
 A no-vae stel - lae e - xi - tus:

Któ - ra roz-świe-ca cie - mno - ści, I odkry-
 Cu - jus dis-pel-lunt lu - mi - na, Et te-ne-

wa na-sze zło - ści.
 bras et cri - mi - na.

2. a) Z rószczki Jesse kwiat zakwita, Który zbawieniem świat wita, Pan Bóg zesłał Syna swego Przed wieki narodzonego.

3. Ojcowie tego czekali, Tego Prorocy żądali, Tego Bóg światu miał zjawić, Od śmierci człeka wybawić.

4. Którego, aby wąż zdradził, Z rajskich rozkoszy wysadził, Skusił, by z drzewa rajskiego Skosztował zakazanego.

5. Przez co był z Raju wygnany, I na wieczną śmierć skazany; Lecz Pan użalił się tego, Myślił o zbawieniu jego.

6. Wnet Anioł Pannie zwiastował, O czém Prorok prorokował: Iż miał powstać Syn zacnego Plemienia Dawidowego.

7. Weselcie się, ziemskie strony! Puściwszy niebieskie trony, Bóg idzie na te niskości, Z niewymównéj swéj litości.

8. Weselcie się i Anieli, A bądźcie z tego weseli: Że się nam Bóg w ciele stawi, Ten upadek nasz naprawi.

9. Weselcie się, wszyscy święci, I wy, ludzie, smutkiem zdjęci, Idzie na świat Odkupiciel, Strapionych wszystkich Zbawiciel.

10. Wesel się, stary Adamie, Wesel się i Abrahamie, Już wstaje twe pokolenie, Wszystkich narodów zbawienie.

11. Wesel się i ty, Dawidzie, Oto Król do ciebie idzie, Który na tronie twym siedzie, Na wieki królować będzie.

12. Weselcie się i dziecięcki, Matki i cne panieneczki; Oto Panna Syna rodzi, Niech ta wieść wszystkich zachodzi.

13. Którą Archanioł pozdrowił, A te słowa do Niéj mówił: Zdrowa bądź, pełnaś światłości, Porodzisz Syna w czystości.

14. Panna, gdy to usłyszała, Pokornie odpowiedziała: Otom służka Pana mego, Stań się według słowa Twego.

15. Szczęśliweż to ukorzenie, Które dało nam zbawienie, Serce Panny zniewoliło, Boga z Nieba wywabiło.

16. Przez Twą pokorę żądamy, Niech téj łaski doznawamy, By nam grzechy nieszkodziły, Od Boga nas nie dzieliły.

17. Zjednaj nam u Syna Twego, Zbawiciela świata tego: Czystość, miłość i pokorę, Naszę gładzącą nieswoję.

18. Daj nam pozbyć, co jest złego, Daj dójsdź dobra najwyższego; Przez pokorę nas takową Wpraw w społeczność Jezusową. Amen.

*) V. Rorate, coeli, desuper et nubes pluant Justum.

R. Aperiatu terra et germinet Salvatore. Izai cap. 15.

b) Spuście rosę, niebiosą, z wierzchu, a obłoki niech spuszcza ze dżdżem Sprawiedliwego.

Niech się otwórzy ziemia i zrodzi Zbawiciela. Amen.

a) *רֹשֶׁתְּךָ* gr. *ῥοσάττης*, Vulg. Isaias. Izajasz (*Zdrowie Pańskie*) widzi Ją (N. P. M.) prorockim duchem jako *rószczkę Jessego*, wydającą kwiat, czyli Zbawiciela świata (11. 1.)

W Starym Zakonie owa rószczka Aaronowa, która, suchą będąc, rozkwitła, nie miała innego znaczenia, jak panieństwo Maryi, która poczęła i urodziła, męża nie znawszy. U Izajasza czytamy następujące proroctwo: „Wyjdzie rószczka z korzenia Jessego i Kwiat z korzenia jego powstanie (wzrośnie) i odpocznie na nim duch Pański, duch mądrości i rozumu.“ *Rószczka* znaczy tu pannę, a *Kwiat* płód panieński. Lecz w inném miejscu daleko wyraźniej jeszcze ten sam Prorok przepowiada, gdy mówi: „*Oto Panna pocznie i porodzi syna i będzie nazwane imię jego „Emmanuel,*“ *עִמָּנוּאֵל* (z hebr.) (Ecce! Virgo concipiet, et pariet filium: et vocabitur nomen ejus Emmanuel), co się wykłada: *Bóg z nami*. Izai VII. 14.

Isai, *יֵשׁוּעַ* gr. *Ἰεσοῦ*, Vulg. Isai. *Dar Boga*, inaczej zwany *Jesse*, Betlejemyk, syn Obeda, miał ośmiu synów, pomiędzy którymi Dawid najmłodszy stał się najślawniejszym i był głową familii, królem *wedle serca Bożego*.

*) b) *Wiersze* są to krótkie zdania, wyjęte z Pisma św., które kościół obudza uwagę naszą; dlatego też śpiewane bywają na jeden głos.

Praeludium do pieśni 4.

L. E. Gebhardi.

The musical score is written for piano in G major, 4/4 time. It consists of six systems of two staves each (treble and bass clef). The music features a variety of chords, arpeggios, and melodic lines. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. The piece concludes with a final double bar line.

PIEŚŃ 5.

Hejnał wszyscy zaśpiewajmy. — Ela omnes cecinamus.

Ze Śpwn. X. M.

1. Hej - nał wszys - cy za - śpie - waj - my,
 1. E - la om - nes ce - ci - na - mus,

Cześć i chwa - łą Bo - gu daj my,
 Lau - des De - o ut re - da - mus,

Na - bo - żnie k'nie - mu wo -
 Vo - ces de - vo - tas tol -

łaj - my.
 la - mus.

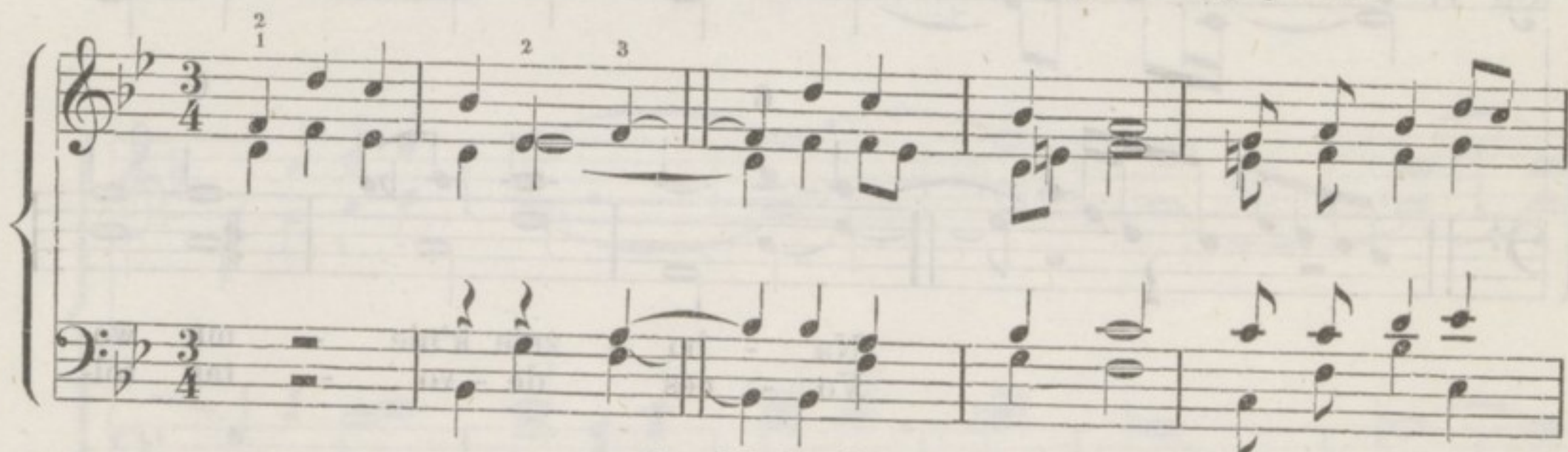
2. Mocny Boże z wysokości, — Ty światłem swą wszechmocności, — Rozpędź piekielne ciemności.
3. Jużci ona noc minęła, — Co wszystek świat ucisnęła, — A początek z grzechu wzięła.
4. Na to Boży Syn jedyny, — By ciemności zniósł i winy, — W żywot wstąpił świętej Panny.
5. Temu Bóg dał nas w opiekę, — By czartowską zniósł z nas rękę, — I piekielną odjął mękę.
6. Ten łaskawie nas przyjmuje, — Z wiecznych ciemności wyjmuje, — Światłość zbawienną gotuje.
7. Tylko nam ta noc zostanie, — Co jest na odpoczywanie, — A odnawia pracowanie.
8. Lecz i prace i wsze sprawy, — Da szczęśliwe Bóg łaskawy. — Byle Bogu był człek prawy.
9. Boże prawdziwa światłości, — Ty oświeć nasze ciemności, — Wiodąc do Twojej jasności.
10. Daj nam szczęśliwe powstanie, — Twojej łaski przeżegnanie, — A dobroci wysławianie.
11. Boże wiecznej wszechmocności, — Broń od złości i przykrości, — Naglęj, wiecznej, śmiertelności.
12. Ty, któryś jest dobrotliwy, — Odmień swój gniew sprawiedliwy, — A racz nam być miłościwy.
13. Amen, Amen, raczysz to dać, — Byśmy się tam mogli dostać, — Na wieki z Tobą królować. Amen.

Objaśnienie. Ejnał, hejnał, hajnał, (słowo węgierskie), pieśń budząca. W Krakowie dawniej na wieży Panny Maryi przez kilka Niedzieli przed Bożym Narodzeniem codziennie o godzinie piątej zrana grano na dętych instrumentach aż do samego Bożego Narodzenia; to zwano ejnał.

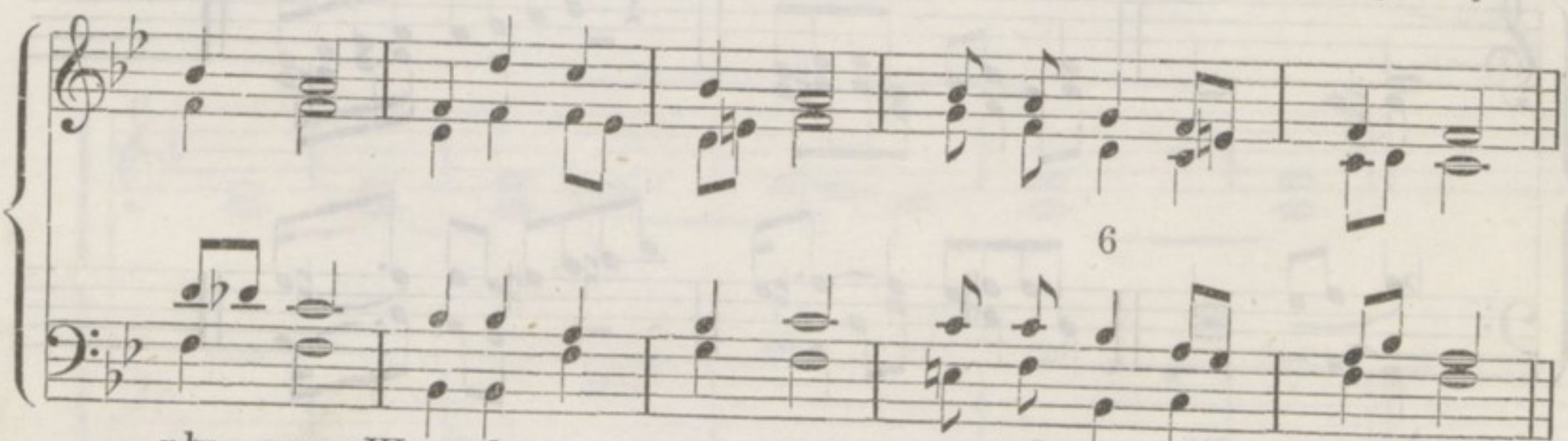
PIEŚŃ 6.

Siedem antyfon adwentowych.

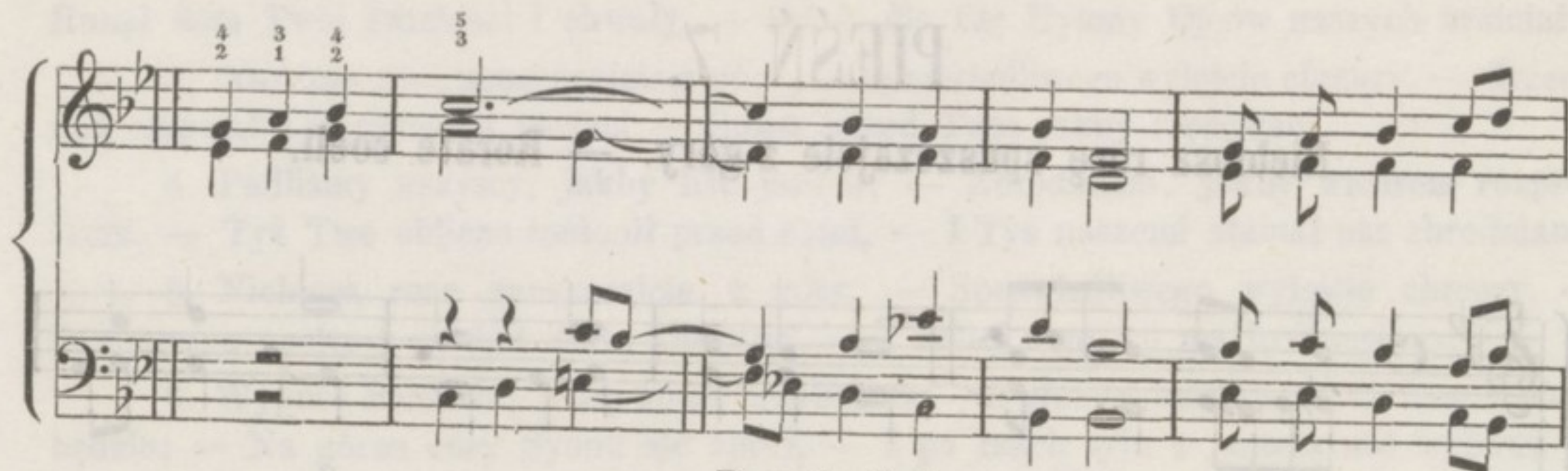
O sapientia! Mądrości, która z ust Bożych wypływasz.

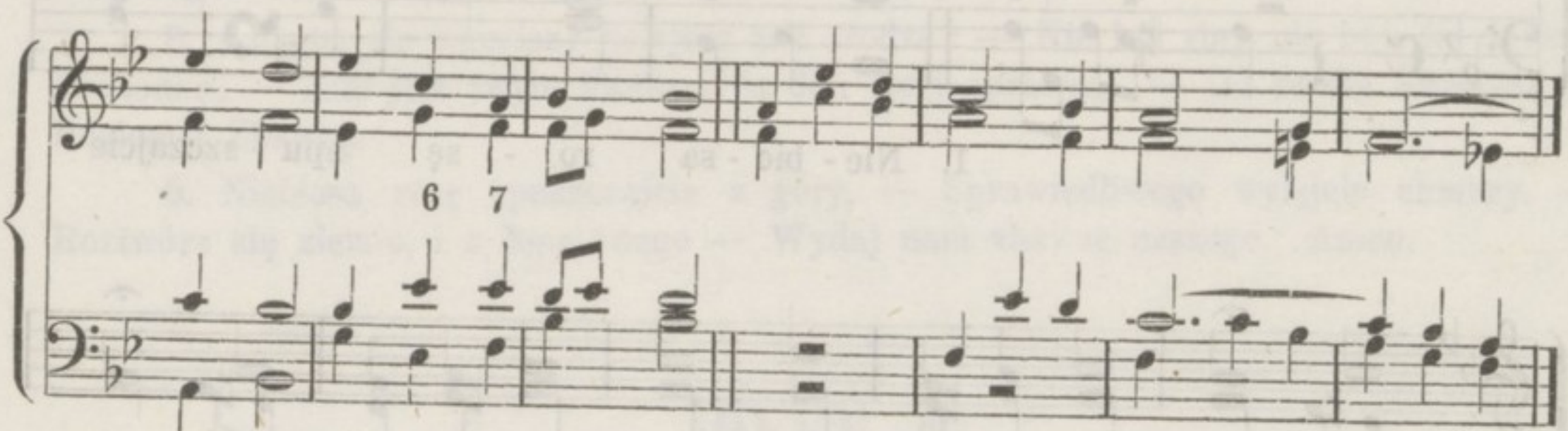
1. Mądro-ści, któ - ra z ust Bo-żych wy-

pły - wasz, Wszystko u - rzą - dzasz, zewsząd cel do - by - wasz:

Przy-bądź i na-ucz nas dróg ro - ztro-

pno - ści, Wieczna mą-dro - ści.

O Adonai!

2. O Adonai! Wodzu Izraela, — Coś go wybawił z rąk nieprzyjaciela: — Przy-bądź upadłym pod ciężkiem brzemieniem — Z silném ramieniem.

O Radix!

3. Korzeniu Jesse! Tyś chorągwią ludów; — Zamilkną Króle na widok Twych cudów. — Przybądź i pospiesz, użal się z téj doli, — Wybaw z niewoli!

O Clavis!

4. Kluczu Dawidów, Izraela Boże! — Co Ty otworzysz, nikt zamknąć nie może. — Przybądź a wywiedź mocą Twój prawicy — Więźniów z ciemnicy!

O Oriens!

5. O wschodzie ranny, światło wiekuiste, — Sprawiedliwości słońce promieniste! — Przybądź i oświeć w ciemnościach siedzące — Nędznych tysiące!

O Rex!

6. Królu narodów, Tyś ich upragnieniem, — Tyś jest węgielnym jedności kamieniem! — Przybądź, niech człowiek przez Ciebie stworzony — Będzie zbawiony! —

O Emmanuel!

7. Emmanuel, Królu. Prawodawco, — Oczekiwanie narodów i Zbawco, — Przybądź i nasze wysłuchaj wołanie, — Boże, nasz Panie!

8. W czterotysięcznej utęsknienia nocy — Patryarchowie, Króle i Prorocy, — I naród wszystek takie głosy wznosił, — O Zbawcę prosił.

9. Też głosy wnosim dziś w Kościele nowym, — W czteroniedzielnym czasie Adwentowym, — Pamiętni skutków upadku ciężkiego — Adamowego!

10. Ty, coś z szatańskiej wykupił nas ręki, — O Chryste! przyjmiej cześć naszą i dzięki! — Daj Twój obchodzić w czystości sumienia — Dzień narodzenia! Amen.

Objaśnienie. Adonai (אֲדֹנָי) jedno z imion hebrajskiego Jehowy, znaczące: Pan = (Król i Pan ludu wybranego).

PIEŚŃ 7.

Niebiosa rosę spuszczaście z góry. — Rorate coeli.

6

1. Nie - bio - sa ro - sę spu - szczajcie

6

z gó - ry, Spra - wie - dli - we - go wy - lej - cie chmu - ry.

6

O wstrzymaj, wstrzy - maj, Two - je za - gnie -

6 6

wa - nie, I zbro - dni na - szych zapomnij już Pa - nie.

2. Pusto w Twém mieście i pusto w Syonie, — Jerozolima w boleści tonie, —
Runął dom Twój świętości i chwały, — Gdzie dla Cię Hymny Ojców naszych brzmiały.

3. Niebiosa roś spuszczajcie z góry, — Sprawiedliwego wylejcie chmury. — Grzech
nas oszpecił i w sprosnej postaci — Stoim przed Tobą jakby trędowaci

4. Padliśmy wszyscy, jakby liść jesieni, — Zbrodniami, jakby wichrem rozpro-
szeni, — Tyś Twe oblicze zasłonił przed nami, — I Tyś naszymi złamał nas zbrodniami.

5. Niebiosa roś spuszczajcie z góry, — Sprawiedliwego wylejcie chmury. —
O spójrz, spójrz na lud Twój znękany, — I ześlej tego, co ma być zesłany.

6. Wypuść Baranka, a daj niech przybędzie — Z głązów pustyni, niech nam Panem
będzie; — Na górze córy Syonu się zjawi, — I po łzach tylu z jarzma nas wybawi.

7. Niebiosa roś spuszczajcie z góry, — Sprawiedliwego wylejcie chmury. — Po-
ciesz się ludu, pociesz z twój niedoli, — Już się przybliża kres twojej niewoli.

8. Czemuż się smucisz? bolejesz tak srodze? — Nie bój się, nie bój, ja cię wy-
swobodzę, — Jam jest twym Panem, ja doli twój sprawcą, — Ja twoim Świętym, ja
Bogiem i Zbawcą.

9. Niebiosa roś spuszczajcie z góry, — Sprawiedliwego wylejcie chmury. —
Roztwórz się ziemio, i z łona twego — Wydad nam zbawcę naszego. Amen.

PIEŚŃ 8.

O Matko miłościwa. — O Mater gloriosa.

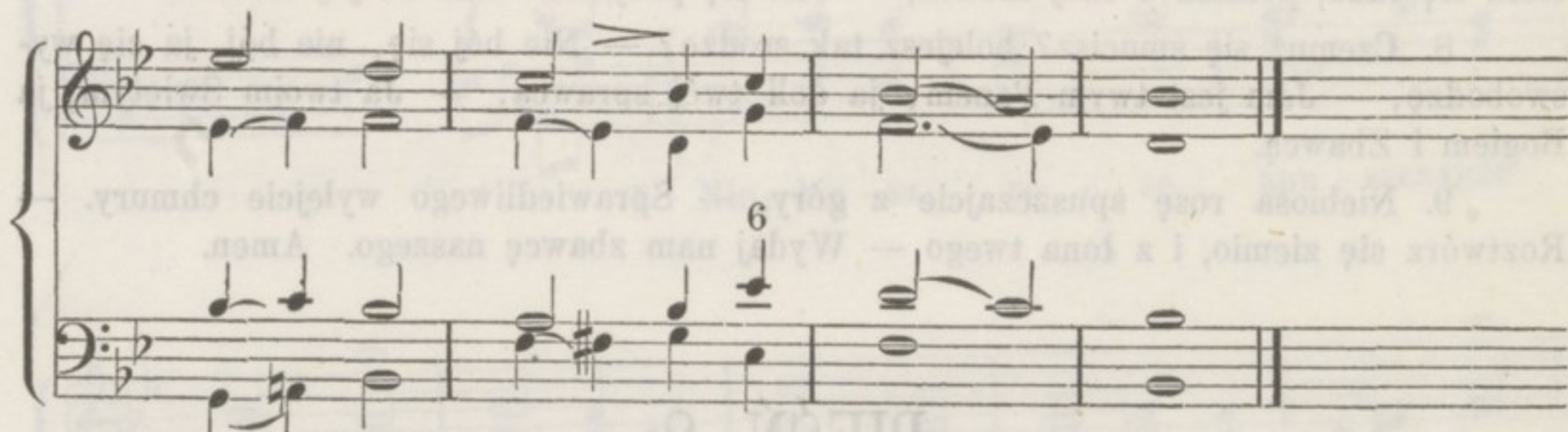
T. Kl.

1. O Ma - tko mi - ło - ści - wa,
1. O Ma - ter glo - ri - o - sa,

Pan - no li - to - ści - wa,
vir - go gra - ti - o - sa,

Pan - no u - ro - dzi - wa Ma - ry - ja,
Pu - el - la for - mo - sa, Ma - ri - a,

módl się, módl się za na - mi!
o - ra, o - ra pro no - bis!

2. Nasza Orędownico, — Nasza Pośrednico, — Nędznych Pomocnico, — Maryja, módl się za nami!

3. Tyś świata podziwienie, — Grzesznych wybawienie, — Smutnych pocieszenie, — Maryja, módl się za nami.

4. My do Ciebie wzdychamy, — I z płaczem wołamy, — Ratunku żądamy, — Maryja, módl się za nami!

5. Nie masz po Bogu w Niebie — Pewniejszej, krom Ciebie — Nadziei w potrzebie. — Maryja, módl się za nami!

6. O Dziewico przedzielna — Z Bogiem nierozdzielna, — W sławie nieśmiertelna, — Maryja, módl się za nami!

7. Łaską obfitująca, — W cnotach pływająca, — Gwiazdo pałająca. — Maryja, módl się za nami!

8. Przez Twe poczęcie czyste — I szczęście wieczyste — Zgotuj nam ojczyste. Maryja, módl się za nami.

9. Przybądź nam, gdy pomrzemy, — I na sąd staniemy, — Łaski Twój pragniemy. — Maryja, módl się za nami!

10. Zjednaj nam zlitowanie, — Z Tobą królowanie — Dajże nam to, Panie. — Maryja, módl się za nami! Amen.

PIEŚŃ 9.

Posyła do Panny. — Mittit ad Virginem.

Autentyk. Ton VI. o stopień wyżej.

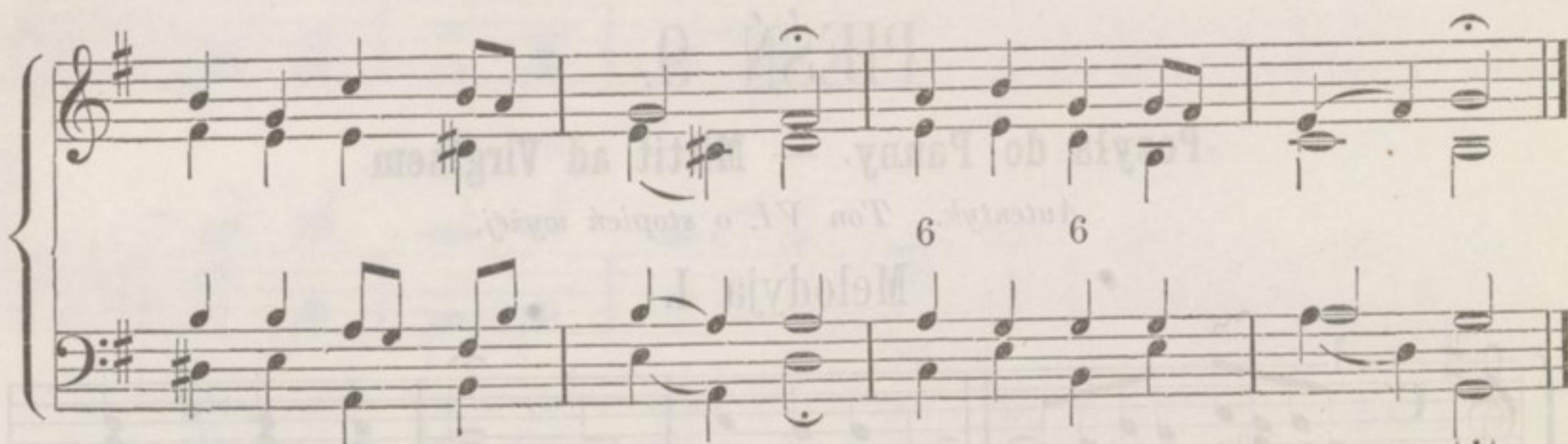
Melodyja I.

1. Po-sy-ła do Pan - ny nie la - da A-
 1. Mit-tit ad Vir - gi - nem non quemvis An-

nio - ła, Lecz mo - ca - rza swe - go, cne - go Ar - cha-
 ge - lum sed for - ti - tu - di - nem su - um Ar-chan-

nio - ła, Mi - ło - śnik na - ro - du. Nie-chaj śle mo-
 ge - lum, a - ma - tor ho - mi - nis. For-tem ex - pe-

cne - go pos - ła w na - szój spra - wie, A - by przyro - dze - niu
 di - at pro no - bis nun - ti - um, na - tu - rae fa - ci - at

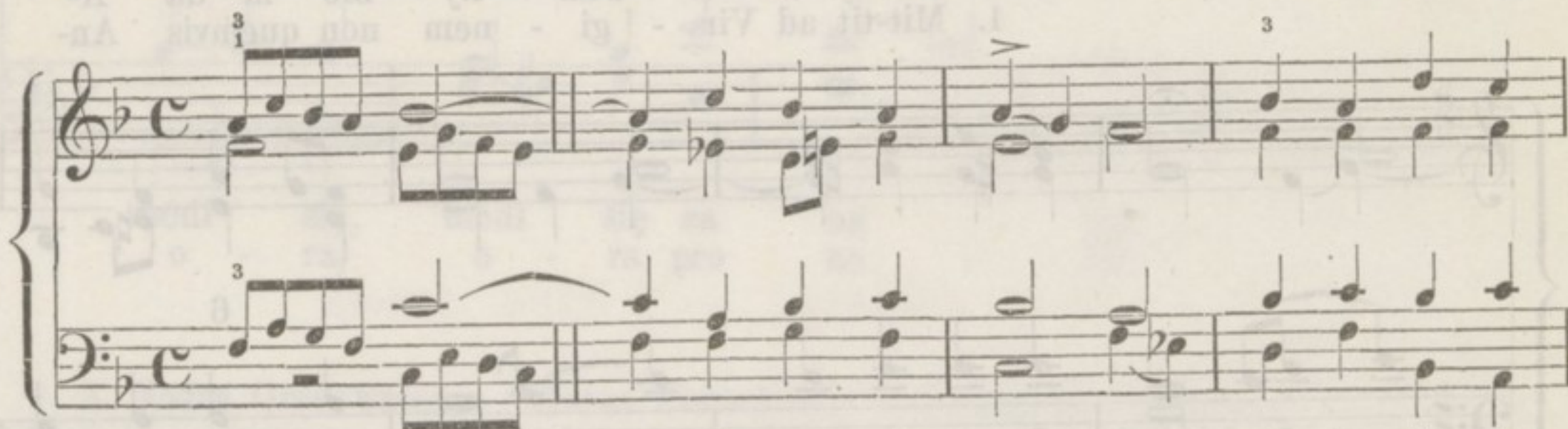

u - czy - nił bez - pra - wie Z pa-nieńskie - go pło - du.
ut prae - ju - di - ci - um in par - tu vir - gi - nis.

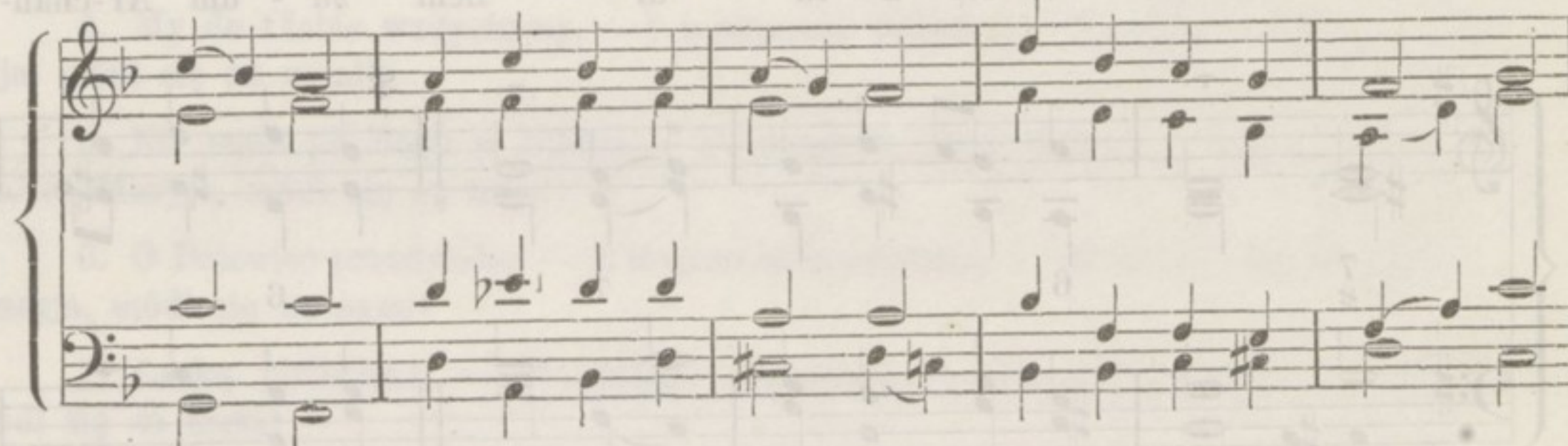
Posyła do Panny. — Mittit ad Virginem.

Melodyja II.

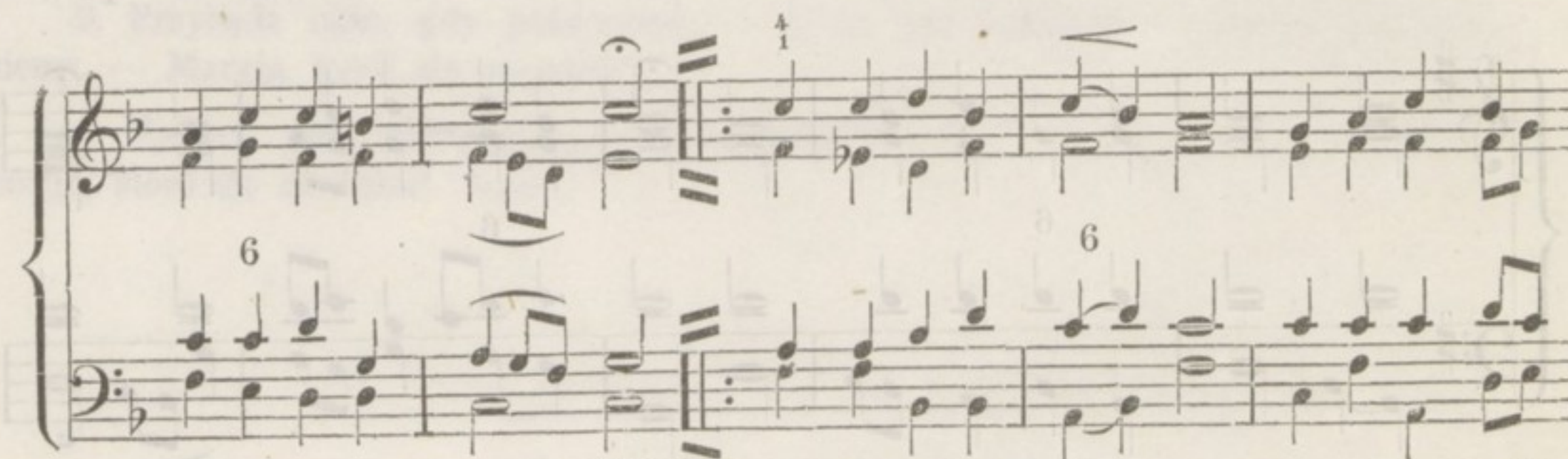
T. Kl.

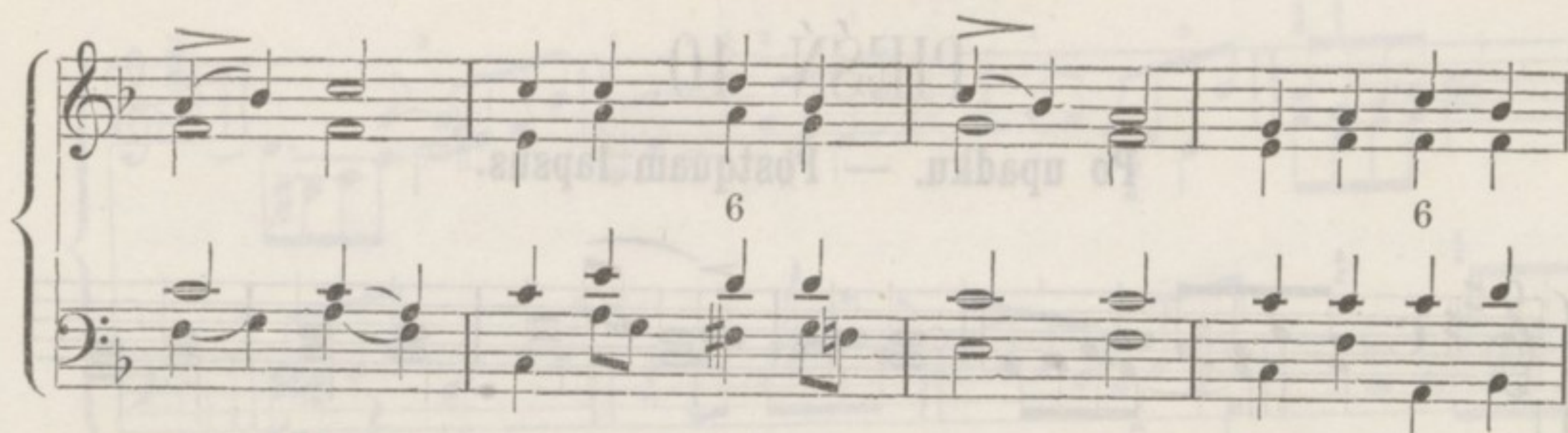
1. Po - sy - ła do Pan - ny nie - ła da A -
1. Mit - tit ad Vir - gi - nem non quemvis An -

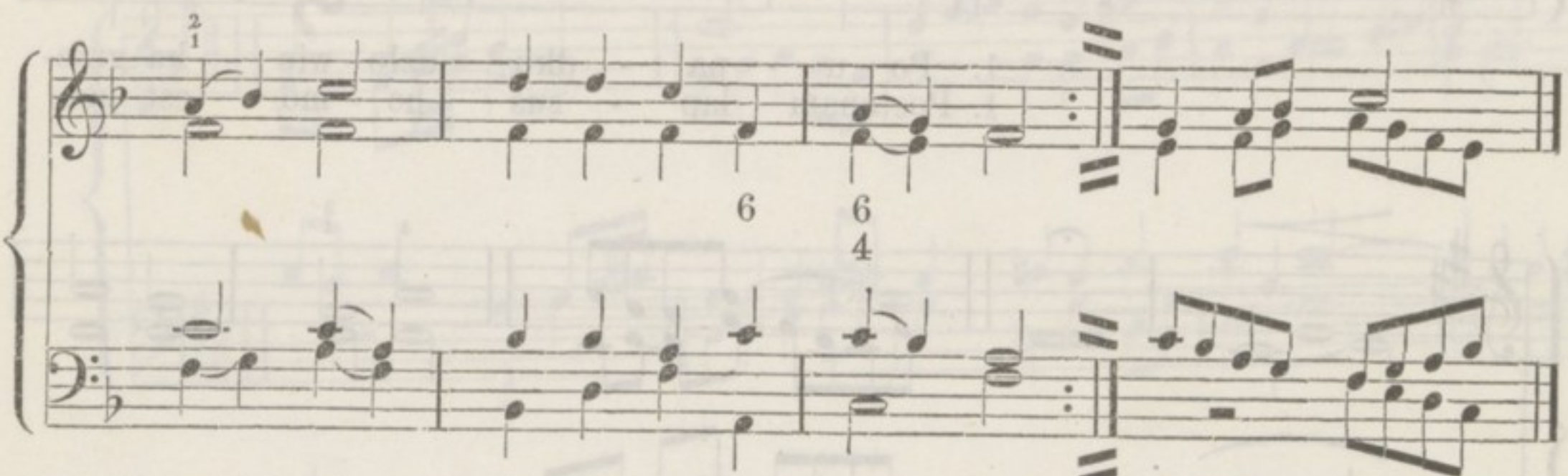
nio - ła, Lecz mo - ca - rza swe - go, cne - go Ar - cha - nio - ła,
ge - lum, sed for - ti - tu - di - nem, su - um Ar - chan - ge - lum,

Mi - łośnik na - ro - du. Nie - chaj śle mo - cne - go posła w na - szój
a - ma - tor ho - mi - nis, for - tem ex - pe - di - at pro no - bis nun -

spra - wie, A - by przy - ro - dze - niu u - czy - nił bez-
ti - um, na - tu - rae fa - ci - at ut prae-ju - di-

pra - wie Z pa-nień-skie-go pło - du.
ci - um in par-tu Vir - gi - nis.

2. Przyrodzeniem władnie zrodzony Król chwały, — Króluje, panuje, i wszystkie zakały — Ze świata precz znosi, — Pysznych karki łamie, hardych myśli tłoczy, — Żaden mocarz jego nieuskoczy, — Wszech siły przenosi.

3. Niechże precz wyrzuci książę świata tego, — Matkę uczestniczką niech czyni wszystkiego — Państwa ojcowskiego. — Wychodź, pośle, z temi posłany darami, — Odkryj, co staremi tajono pismami, — Mocą posła cnego.

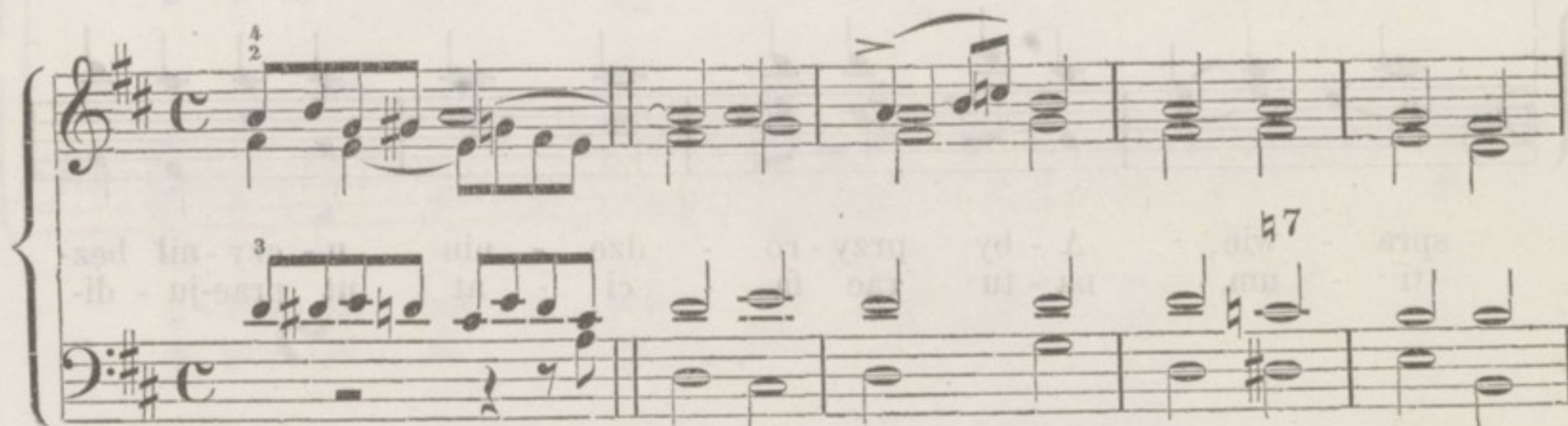
4. Przystępuj a zwiastuj, mów: „bądź pozdrowiona;“ — Mów: „że łaskiś pełna, że z Bogiem złączona;“ — Mów: „niech się nie boi. — Panno przyjmiej ten skarb Boży, powierzony, — W którym czysty zamysł Twój będzie spełniony, — I ślub się ostoi.“

5. Wysłuchała Panna Posła i przyjęła, — Uwierzyła słowu i syna poczęła, — Ale przedziwnego. — I radzcę i rządzcę narodu ludzkiego, — Boga wszechmocnego, Ojca wieku wszego, — W słowie gruntownego.

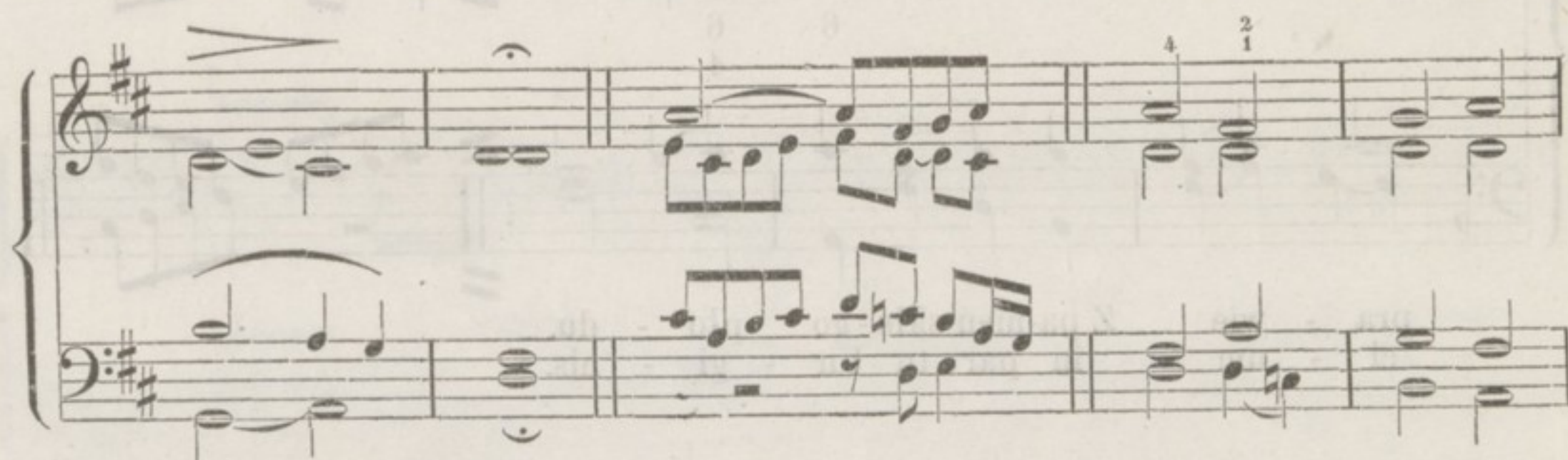
6. Ten nam niech dać raczy grzechów odpuszczenie, — Winy niech z nas znie- sie, a niech da zbawienie — Na wysokim Niebie. — Racz błagać za nami, Panno, Syna Swego, — Niech da do ojczyzny przyjdź z wygnania tego, — Przez ten owoc z Cie- bie! Amen.

PIEŚŃ 10.

Po upadku. — Postquam lapsus.

1. Po u - pa - dku czło - wie - ka grze-
1. Postquam lap - sus ho - mo est pec-

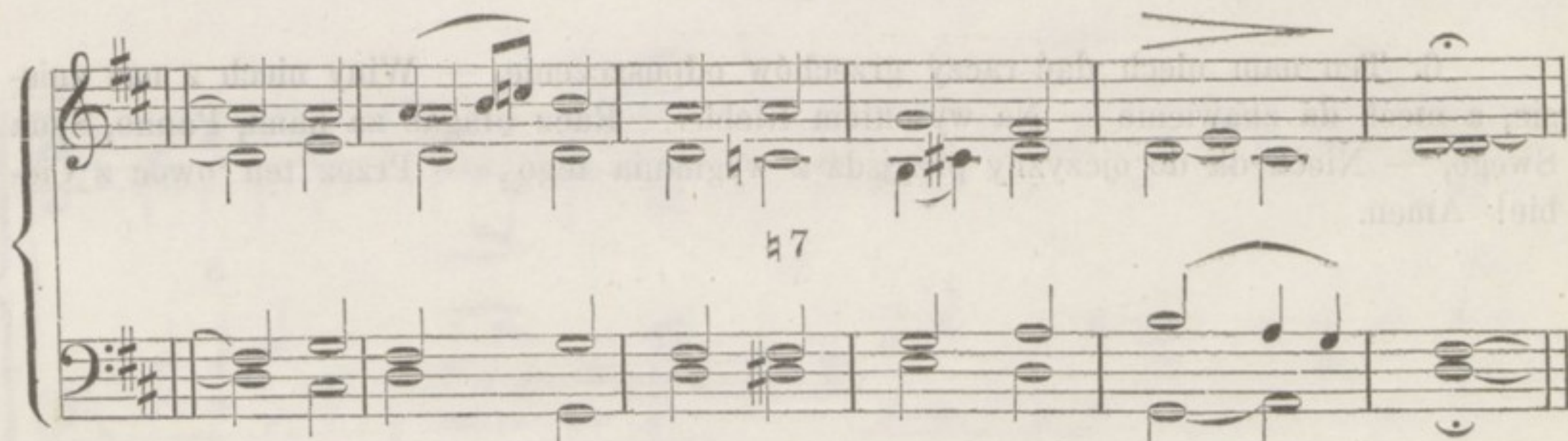

szne - go
ca - tor

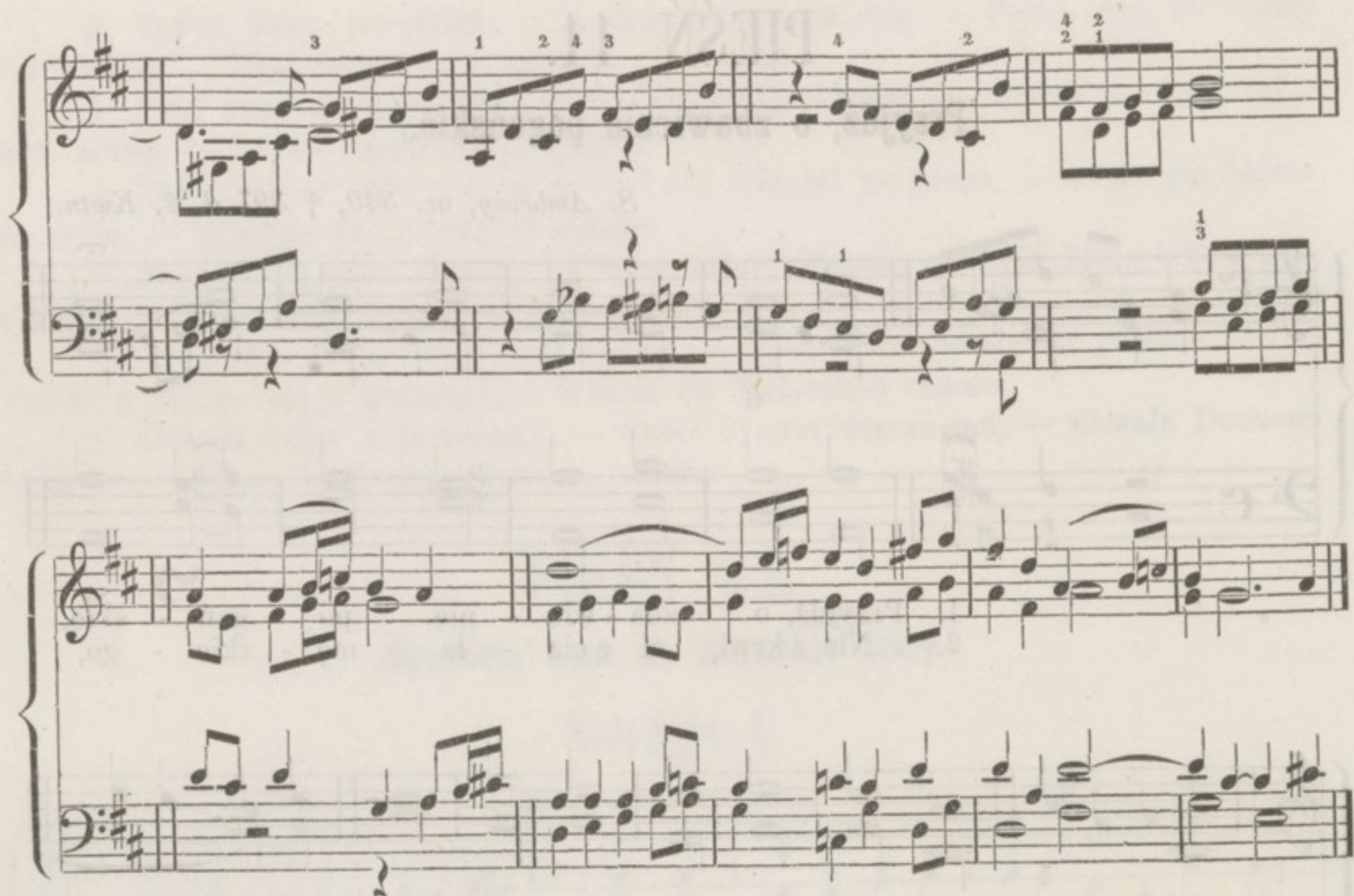
U - za - lił się
cre - a - tu - rae

Pan stwo - rze - nia swe - go.
mi - ser - tus cre - a - tor.

Ze-słał na świat Ar - cha - nio - ła, cne - go.
Mit-tit Ar - chan - ge - lum ut sal - va - tor.

2. Idź do Panny imię Jój Maryja, — Spraw poselstwo: Zdrowaś łaski pełna, —
Pan jest z Tobą, nie bądźże troskliwa.

3. Panna natenczas psalterz czytała, — Gdy pozdrowienie to usłyszała, —
Na słowa się Anielskie zdumiała.

4. Archanioł widząc Pannę troskliwą, — Jął ją cieszyć mową łagodliwą: —
Panno nie lękaj się, Pan jest z Tobą.

5. Nalazłaś łaskę u Pana swego, — Ty się masz stać Matką Syna Jego, — Ta
jest wola Boga wszechmocnego.

6. A będzie mu dane Imię Jezus, — Ten będzie Zbawicielem wszystkich dusz, —
Raczysz miła Panno przyzwolić już.

7. Panna aczkolwiek była troskliwa, — Ale widząc, że to wola Boża, — Rzekła:
Pańska służebnica ci ja.

8. Aczem ja wielce pragnęła tego, — Bym mogła być sługą Matki Jego, —
Stańże mi się według słowa Twego.

9. Jak prędko te słowa wymówiła, — Wnet Pana w żywocie swym poczęła, —
A tam Bogu cześć i chwałę dała.

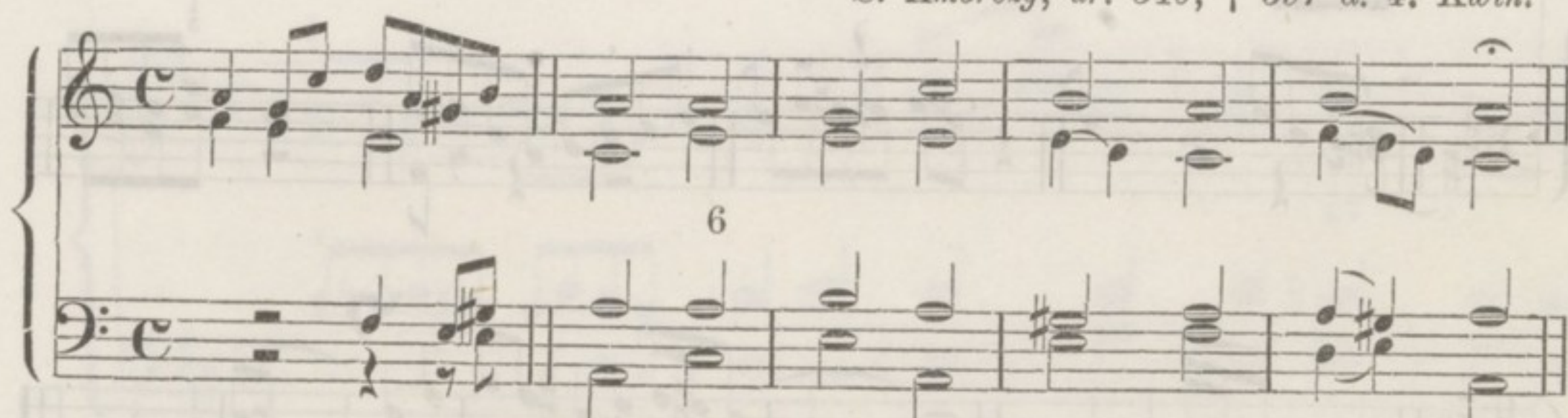
10. O Panno, gdyżeś takowej mocy, — Wołamy k'tobie we dnie i w nocy, — Ra-
czysz nam być grzesznym na pomocy.

11. Byśmy Panno przez Twe przyczynienie, — Mieli tu swych grzechów odpusz-
czenie, — A potem wiekuiste zbawienie. Amen.

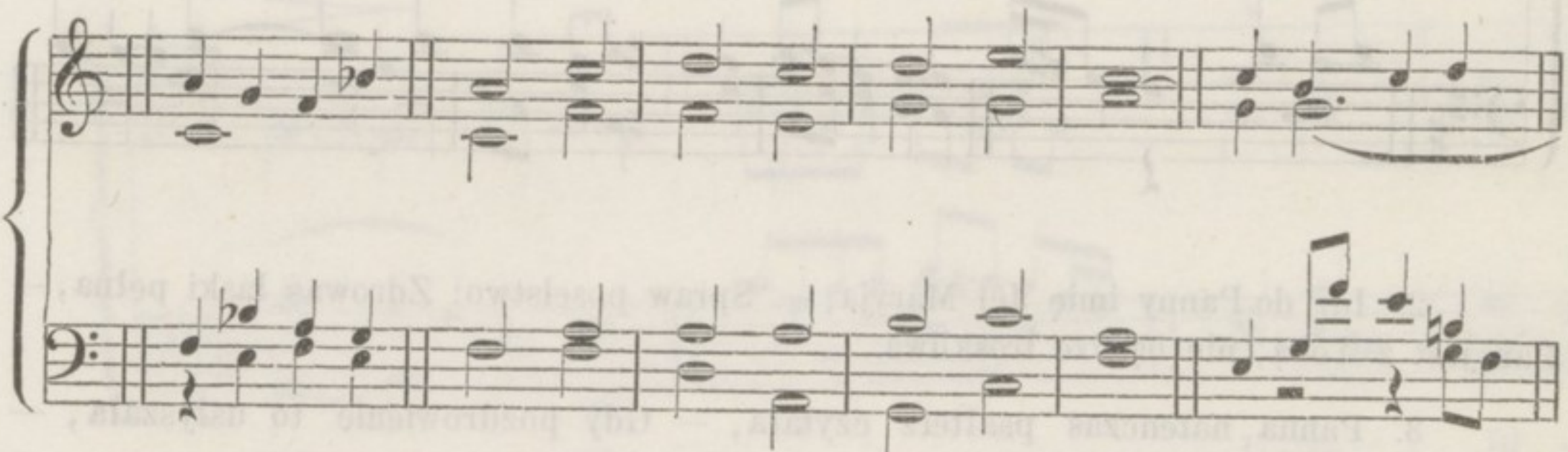
PIEŚŃ 11.

Przyjdź, o zbawienie pogańskie.

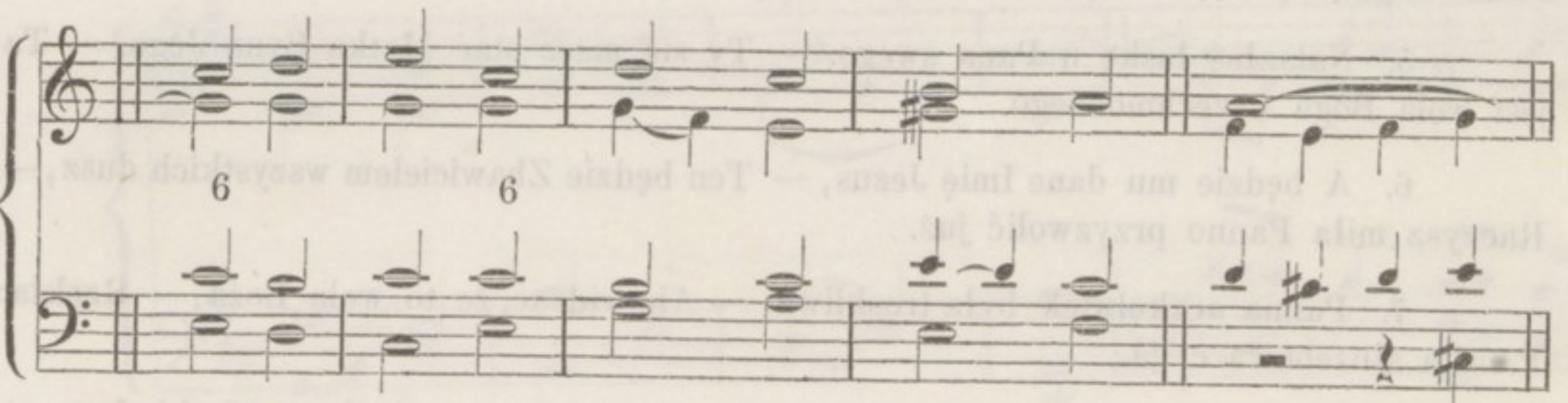
Ś. Ambroży, ur. 340, † 397 d. 4. Kwtn.

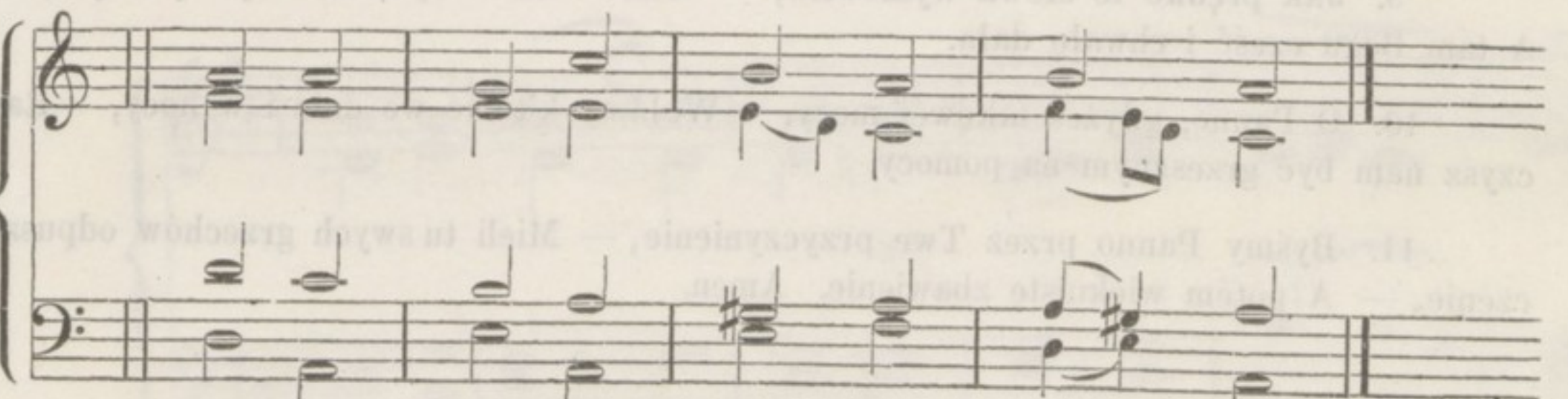
1. Przyjdź, o zba - wie - nie po - gań - skie,
 2. Nie z krwi, ni z cia - ła me - zkie - go,

Je - zu dzie - cie pa - nień - skie,
 A - le z Du - cha, Świe - te - go,

Niech się wszys - tek świat dzi - wu - je,
 Bóg się ra - czył w cie - le sta - wić,

Bo rzecz no - wą Pan go - tu - je.
 Ma - tkę dzie - wi - cą zo - sta - wić.

3. Panna Syna porodziła, — Panieństwa nie straciła, — Pełna cnot, bo w Nięj Pan chwały — Miał majestat okazały.

4. Płód żywota Panińskiego — Syn Boga najwyższego — Prawdziwy Bóg, człowiek prawy — Podjął się straconej sprawy.

5. Przyszedł od Ojca wiecznego — I zaś odszedł do Niego, — Gdzie nas bierze do siebie, — Siadłszy na prawicy w Niebie.

6. Jezu równy Ojcu swemu, — Pómoż ludowi Twemu, — Niech łaska i Twa moc wieczna — Wszystkim będzie pożyteczna.

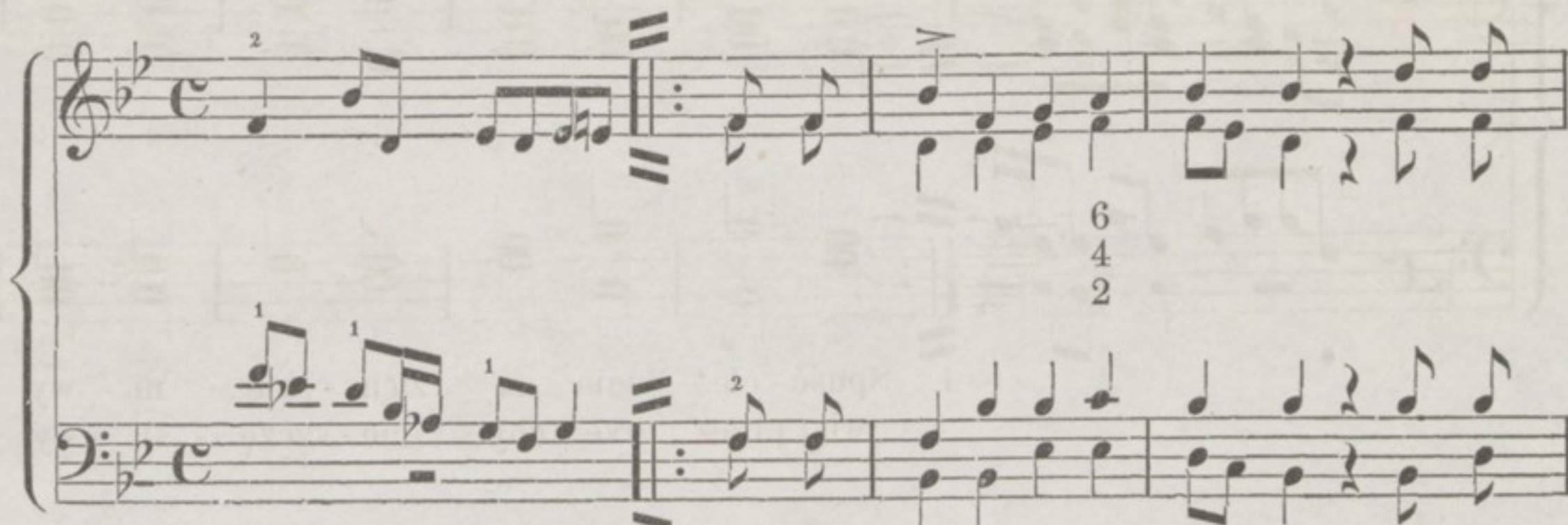
7. Twój żłób niech nam świeci jasnie, — Niech Twa chwała nie gaśnie; — Daj wzrost w wierze, daj w godności — Wniśdź do Niebieskiej radości.

8. Chwała Ojcu najwyższemu, — Cześć Synowi wiecznemu, — Chwała Duchowi Świętemu, — Bogu w Trójcy jednemu. Amen.

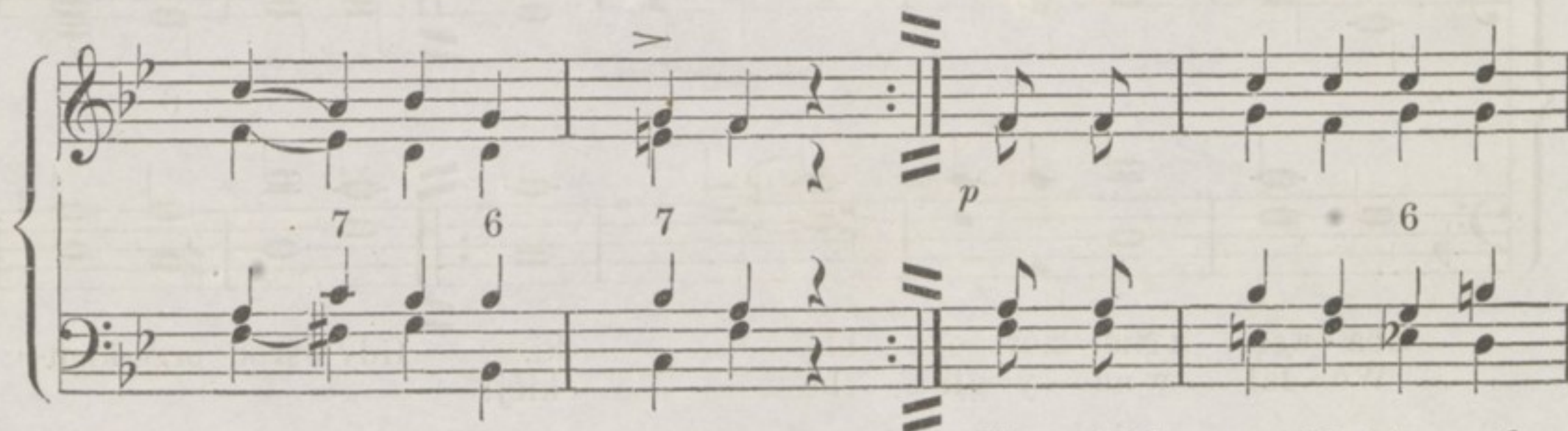
PIEŚŃ 12.

Spuśćcie nam na ziemskie niwy.

Melodyja I.

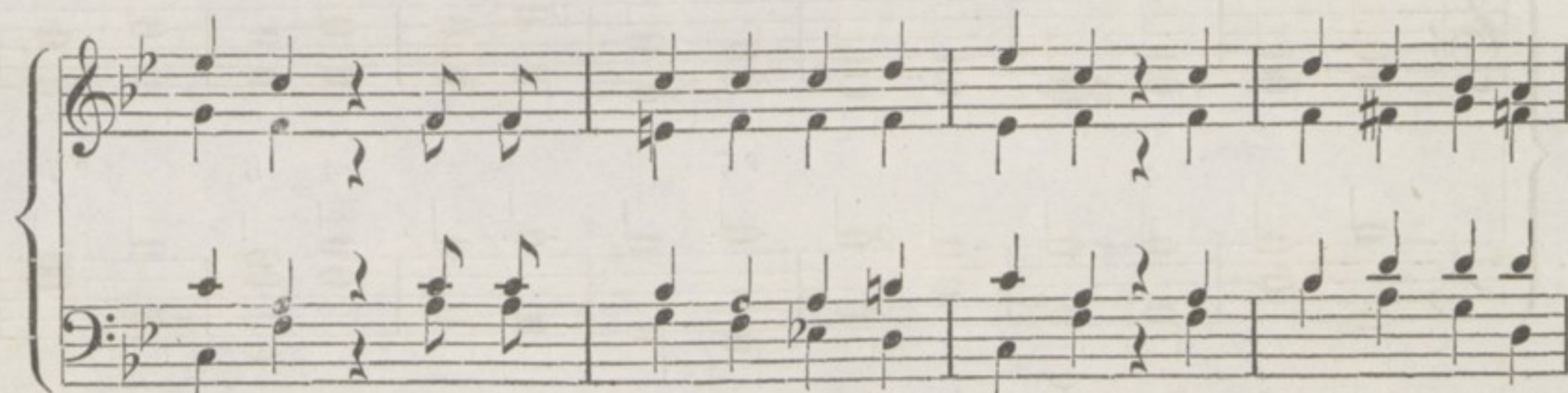

1. Spuść-cie nam na ziemskie ni - wy Zbaw - cę
Świat przez grzechy nieszczę - śli - wy, Wo - łał

z Nie - bios o - bło - ki!
w no - cy głę - bo - kięj:

Gdy wśród prze-kleństwa od

Bo - ga Czart pa - no - wał, śmier-ci trwo - ga A ciężkie przewi-

nie - nia Zam - kły bra - my zba - wie - nia.

Spuśćcie nam na ziemskie niwy.

Melodyja II.

1. Spuść - cie nam na ziem - skie ni - wy
Świat przez grze - chy nie - szczę - śli - wy,

Zba - wę z Nie - bios, o - bło - ki. Gdy wśród prze - kleń -
Wo - łał w no - cy głę - bo - kić:

stwa od Bo - ga Czart pa - no - wał, śmier - ci trwo - ga, A cię -

2. Ale się Ojciec zlitował — Nad nędzną ludzi dolą, — Syn się chętnie ofiarował, — By spełnił wieczną wolą: — Zaraz Gabryjel zstępuje, — I Maryi to zwiastuje, — I że z Ducha świętego — Pocznie Syna Bożego.

3. Panna przeczysta w pokorze — Wyrokom się poddaje, — Iszczą się wyroki Boże, — Słowo ciałem się staje. — Ach! ciesz się Adama plemię, — Zbawiciel zejdzie na ziemię: — Drżysz piekło! on twe mocy — W wiecznej pograży nocy.

4. Oto się już głos rozchodzi: — Wstańcie bracia uśpieni! — Zbawienie nasze nadchodzi, — Noc się w jasny dzień mieni. — Precz odtąd dzieła niecnoty! — Wylęgnione wśród ciemnoty: — Niech każdy z nas w przyszłości — Zbroję wdzieje światłości.

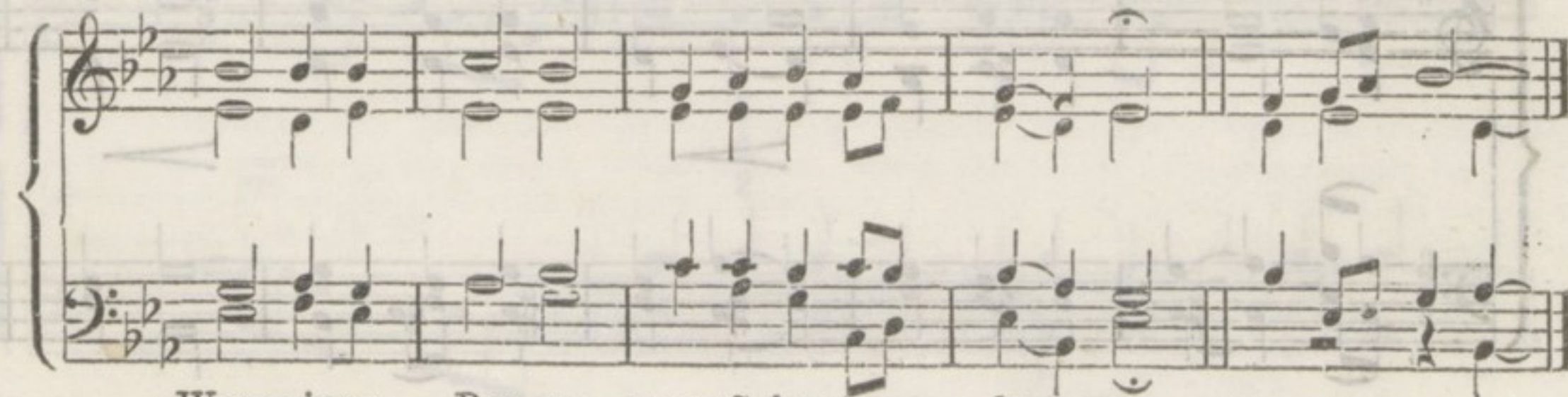
5. Niech nas zdobi mierność stała, — W pokarmie i napoju, — Nie hołdujemy chuciom ciała, — Żyjmy w zgodzie, w pokoju! — Naśladować Tego mamy, — Którego przyjścia czekamy: — Ta jest powinność nasza, — Jak Apostół ogłasza.

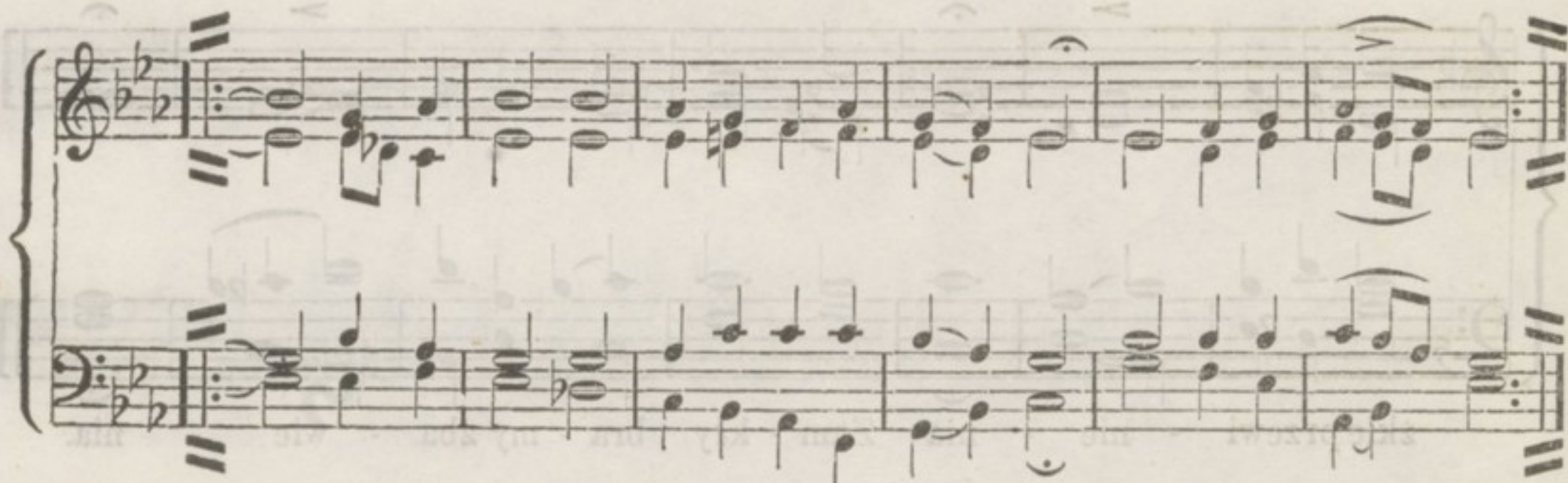
6. Zbawco świata! szczerze chcemy — Pełnić te powinności; — Złącz się z nami, niech będziemy — Twemi dziećmi w szczerości! — Wlój o Jezu miłościwy! — W duszę mą pokój prawdziwy, — Posiądź i serce moje, — Wszak jestem dziecie Twoje. Amen.

PIEŚŃ 13.

Tobie nad pomysł, dowcip i wymowę.

Melodyja I.

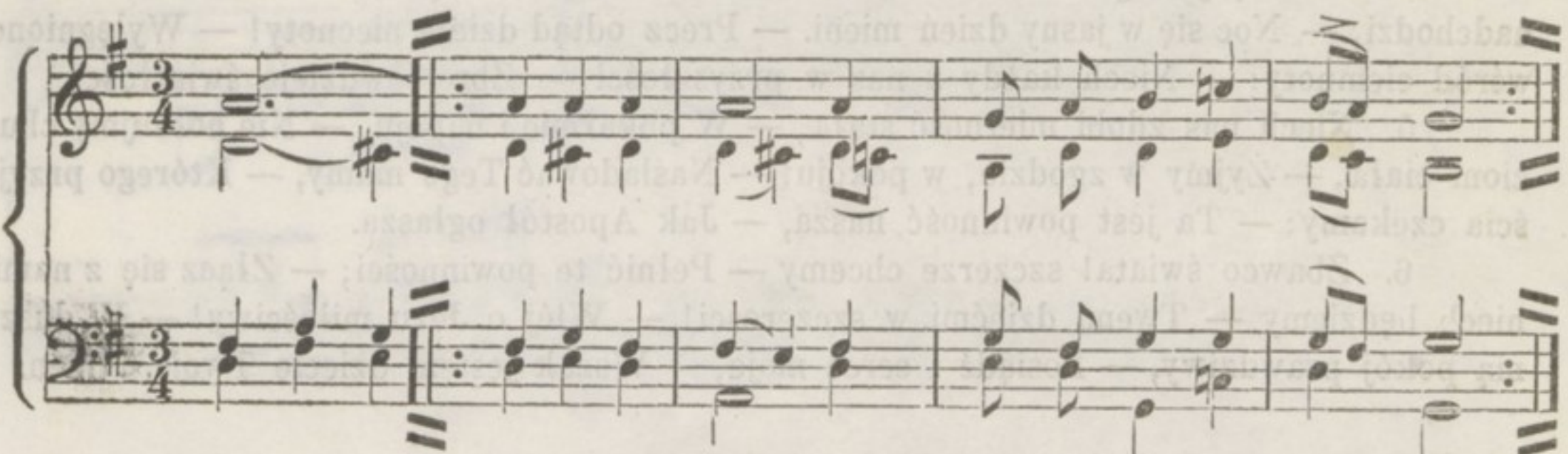

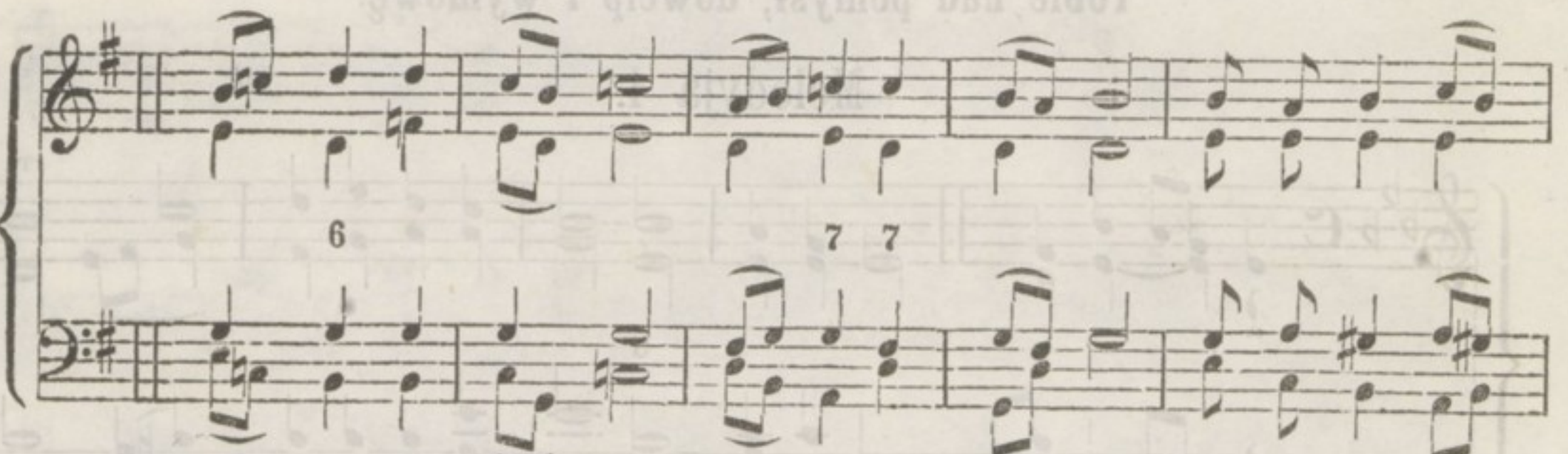
Któ-raś od nie-go w te sło-wa ucz-czo - na: Bądź pozdro-wio - na.

Tobie nad pomysł, dowcip i wymowę.

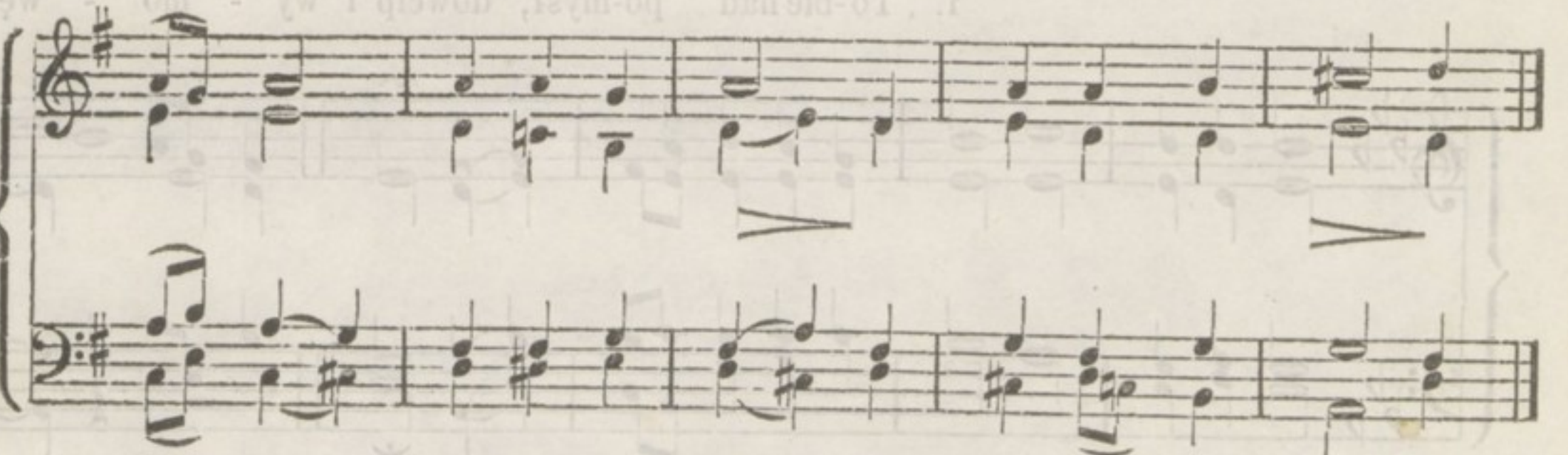
Melodyja II.

1. To-bie nad po - myśl, dow-cip i wy - mo - wę
Wznawiamy, Pan - no, rzecz Ga-bry - je - lo - wę,

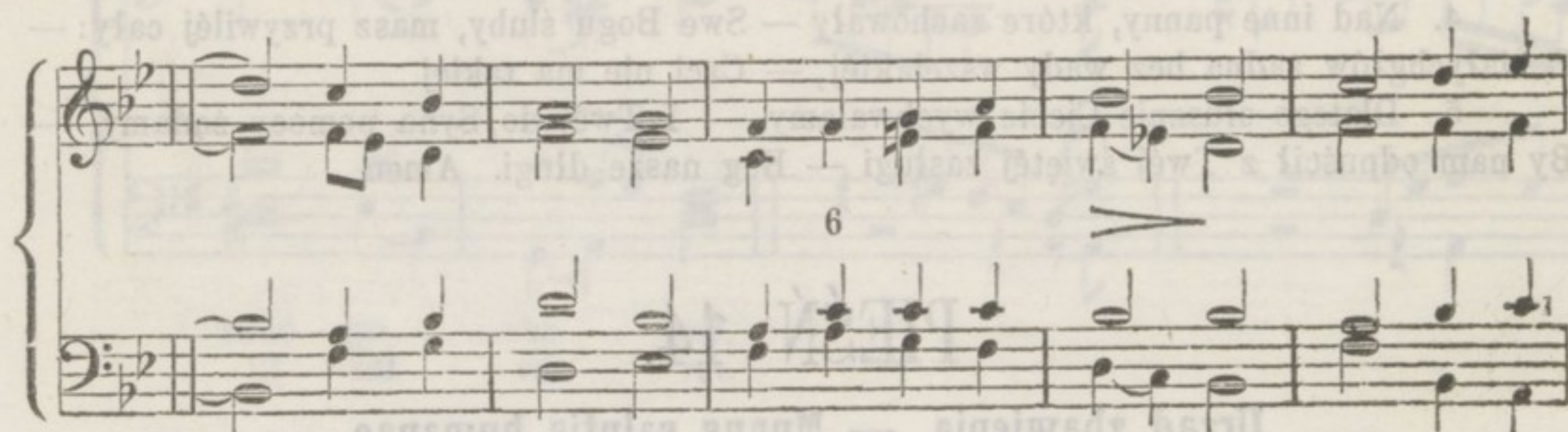
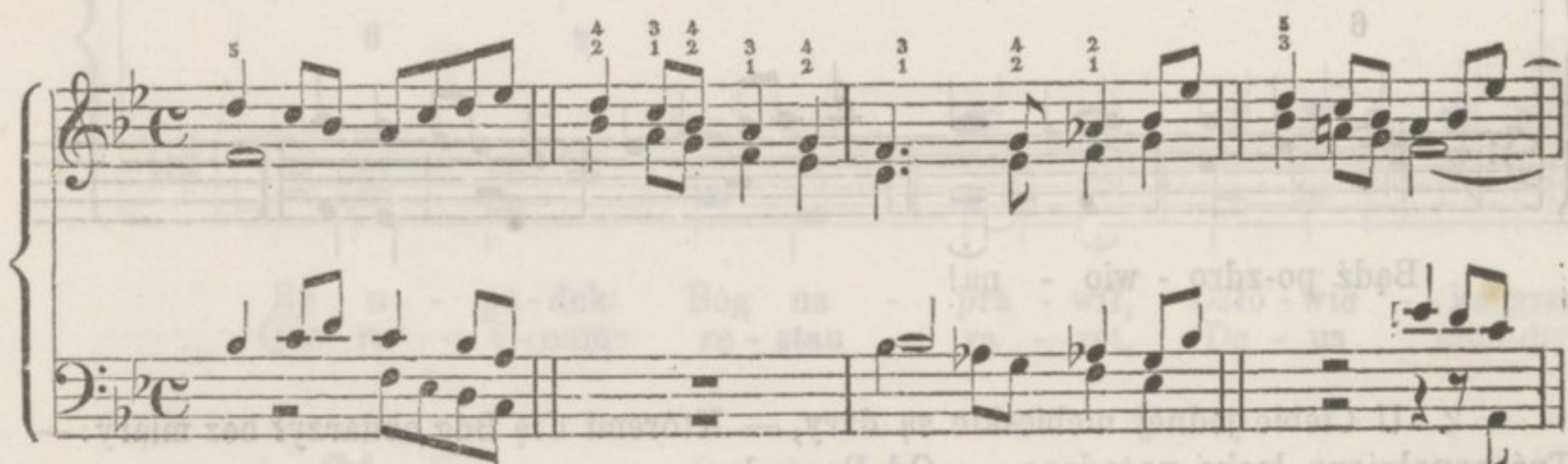
Któ - raś od nie - go, któ - raś od nie - go w te sło-wa ucz-

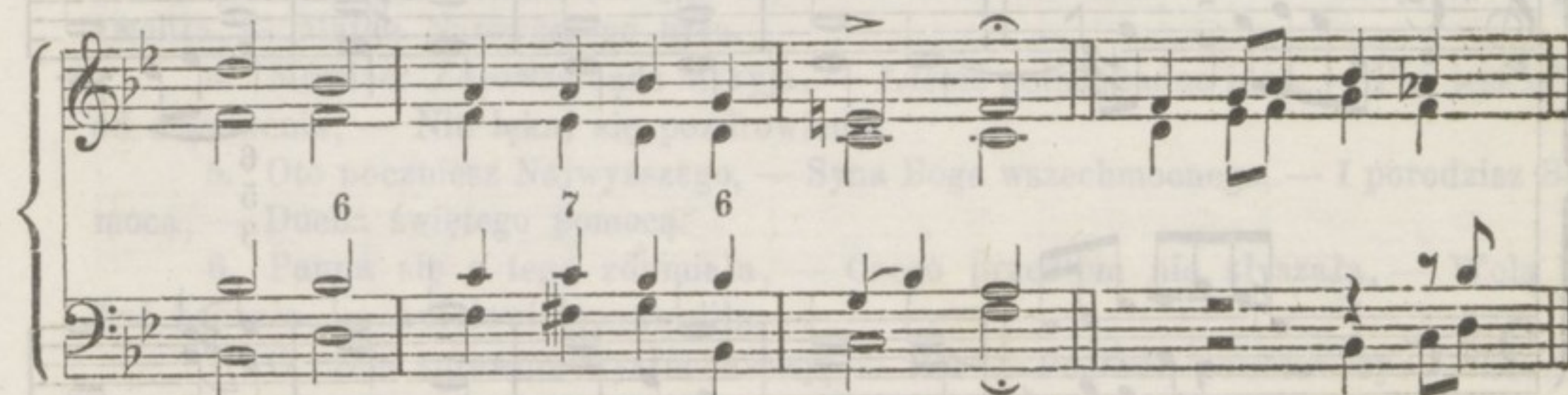
czo - na: Bądź po-zdro - wio - na, bądź po - zdro - wio - na!

Tobie nad pomysł, dowcip i wymowę.

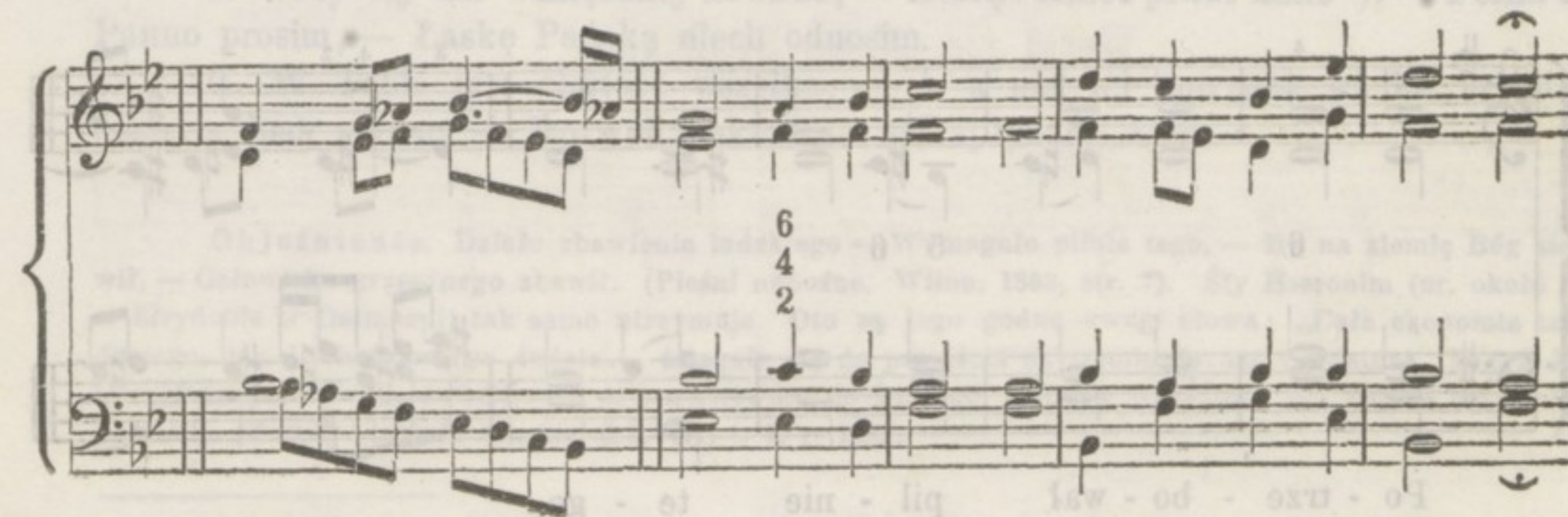
Melodyja III.

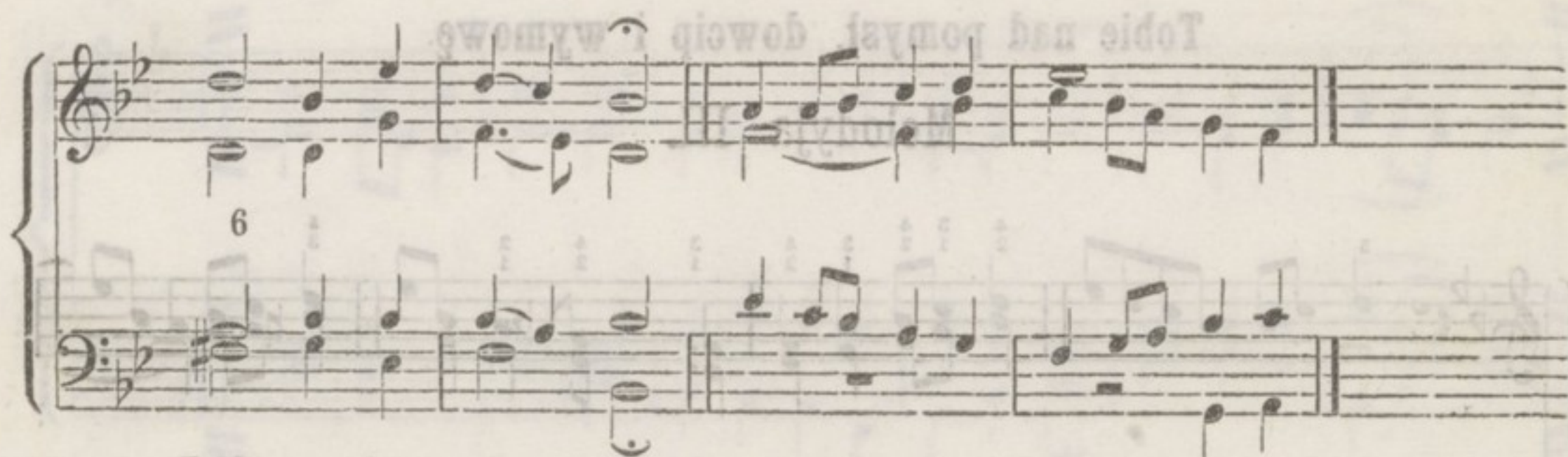
1. To - bie nad po - myśl, dow - cip i wy - mo - wę Wzna-wia-my,

Pan - no, rzecz Ga-bry - je - lo - wę,

Któ - raś od nie - go w te sło - wa ucz - czo - na:

Bądź po-zdro - wio - na!

2. U Ciebie jednéj niebieskie są dary, — Któremi Cię Bóg obdarzył bez miary: — Tyś napełniona łaską pożądaną, — Od Boga dana.

3. Pan z Tobą, Ciebie przed czasy wiecznemi — Przeznaczył sobie przybytkiem na ziemi, — Zkąd Cię do Nieba przeniósł nad obłoki, — Na tron wysoki.

4. Nad inne panny, które zachowały — Swe Bogu śluby, masz przywilój cały: — Z białych głów żadna bez wady wszelakiej, — Czci nie ma takiej.

5. Dlatego słusznie Ciebie wychwalamy, — I Twój do Syna pomocy żądamy: — By nam odpuścił z Twój świętej zasługi — Bóg nasze długi. Amen.

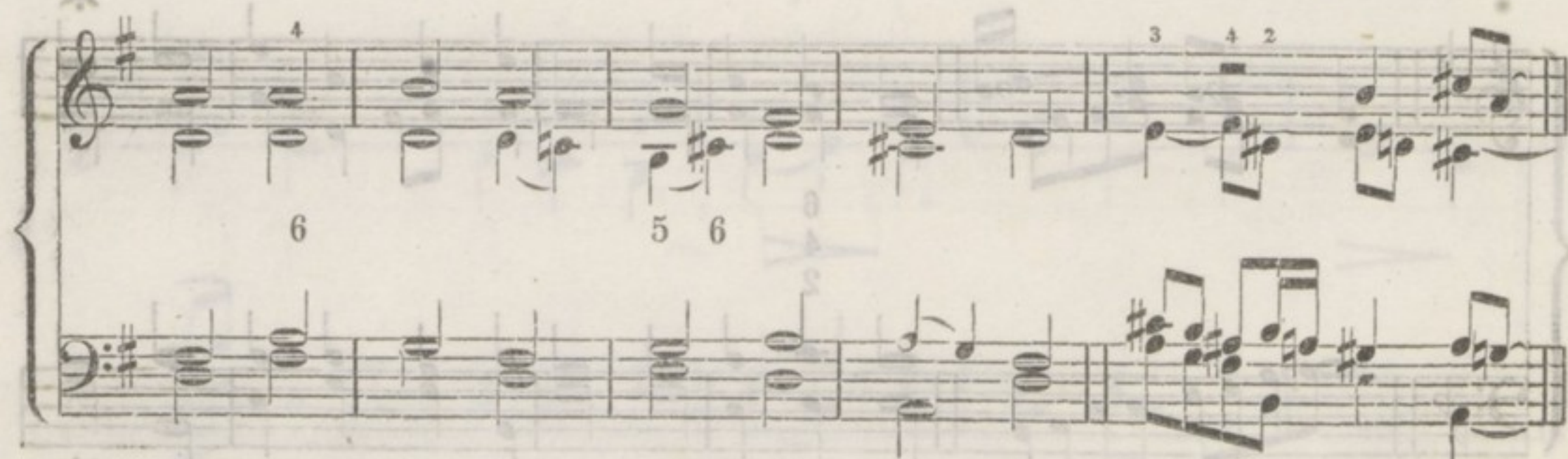
PIEŚŃ 14.

Urząd zbawienia. — Munus salutis humanae.

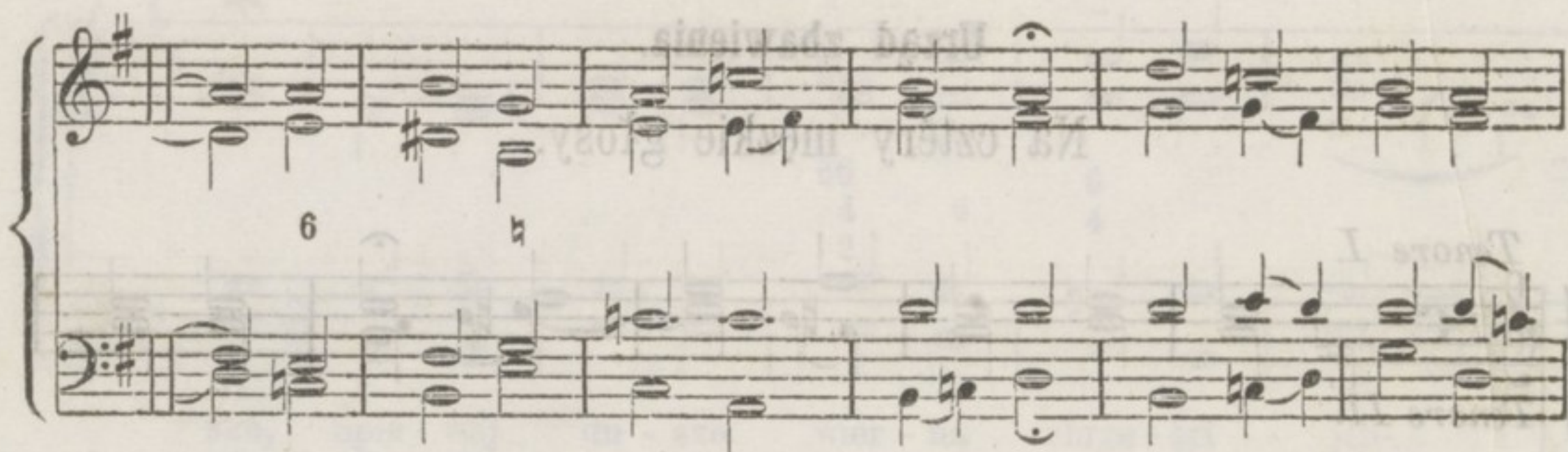
(Ton. VII. [mixolidyjski] o $2\frac{1}{2}$ stopni niżej); — skala: g a h c d e f g; — ton zasadniczy: g.

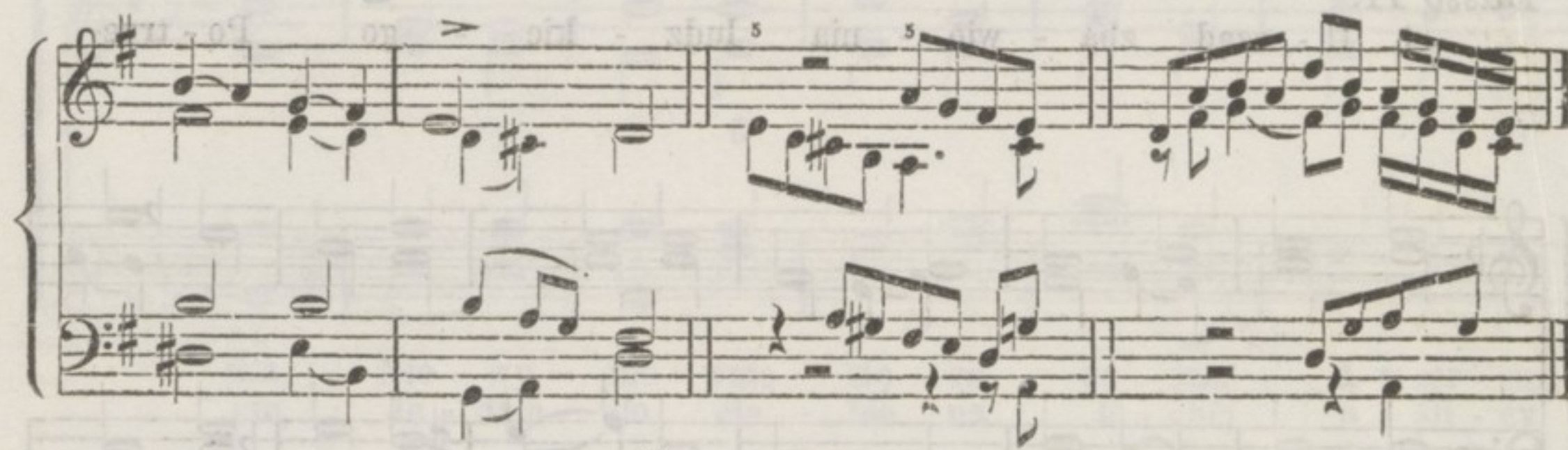
1. U - rząd zba - wie - nia ludz - kie - go
1. Mu - nus sa - lu - tis hu - ma - nae

Po - trze - bo - wał pil - nie te - go,
E - xi - ge - bat i - stud - pla - ne:

By u - pa-dek Bóg na - pra - wił, Czło - wie - ka grze-
Quo ru - i - nam re - stau - ra - ret, De - us mun-dum

szne - go zba - wił.
ut sal - va - ret.

2. Pan Bóg w Trójcy świętej radził, — By świat zbawił, grzechy zgładził, — Przez wcielenie Syna swego, — Sprawą Ducha najświętszego.

3. Panna od wieku przejrzana, — Archaniołem obesłana: — Żeby na to przyzwoliła, — Matką Najwyższego była.

4. Mówiąc: Zdrowaś bądź Maryja, — Łaskiś pełna, żadna inna, — Pan jest z Tobą od stworzenia, — Nie lękaj się pozdrowienia.

5. Oto poczniesz Najwyższego, — Syna Boga wszechmocnego, — I porodysz Boską mocą, — Ducha świętego pomocą.

6. Panna się z tego zdumiała, — Czego przedtém nie słyszała, — Wolą Bożą być baczyła, — Aniołowi przyzwoliła.

7. O czym sprawnie wysłuchawszy, — Rzekła Posłowi, powstawszy: — Służebnicam Pana mego, — Stań się według słowa Twego.

8. Duch święty natychmiast zstąpił, — Ciało panińskie poświęcił; — Słowo Boże jest wcielone, — Ludzkie plemię wybawione.

9. Przy téj tak wdzięcznej nowinie, — Którąc Anioł prawi ninie*), — Pełna łaski Panno prosim, — Łaskę Pańską niech odnosim.

10. W Tobie jest obfitość wszelka, — A w nas jój potrzeba wielka, — Maryja morzem łask słynąc, — Dozwól łaskom na nas spłynąć. Amen.

Objaśnienie. Dzieło zbawienia ludzkiego — Wymagało pilnie tego, — By na ziemię Bóg się zjawił, — Człowieka grzesznego zbawił. (Pieśni nabożne. Wilno, 1853, str. 7). Śty Hieronim (ur. około r. 340 w Strydonie w Dalmacyi) tak samo utrzymuje. Oto są jego godne uwagi słowa: „Cała ekonomia tak widomego, jak i niewidomego świata... ściągała się do przyjścia na ziemię Jezusa Chrystusa. Krzyż Jezusa Chrystusa jest owym środkowym punktem, do którego zmierza wszystko, jest treścią całej historii świata.” (Zasady i całość etc. str. XXVIII, t. 1, r. 1852).

*) Ninie wyraz dawny, znaczy teraz.

Urząd zbawienia.

Na cztery męzkie głosy.

Tenore I.
Tenore II.
Basso I.
Basso II.

1. U - rząd zba - wie - nia ludz - kie - go Po - trze -
 bo - wał pil - nie te - go, By u - pa - dek Bóg na -
 pra - wił, Czło - wie - ka grze - szne - go zba - wił.

PIEŚŃ 15.

Wesel się, córko Syońska.

1. We - sel się, cór - ko Sy - oń -
 2. O to twe wie - czne zba - wie -

ska, Śpie - waj du - szo wier - na chrze - ści - jań -
nie, O - to two - je u - spra - wie - dli - wie -

ska, Nie - wy - mo - wnie się ra - du - jąc, A w ser - cu
nie, Je - dzie do cie - bie na li - chój o - śli - cy

try - jum - fu - jąc.
Twój Król ci - chy.

3. Oddaj słuszny pokłon Jemu, — Poddaj się w moc Panu niebieskiemu, — On z skarbu własnej zasługi — Zbogaca wierne sługi.

4. On zgromi nieprzyjaciele, — Których ty masz zewsząd bardzo wiele, — I morzem, i ziemią snadnie, — I niebem jak chce, władnie.

5. Do narodów pokój Jego, — Krew świadectwem przymierza wiecznego, — On więźniom z dołu bez wody — Pomoże do swobody.

6. Dziękujmy Bogu naszemu, — A chwałę składajmy zawsze Jemu, — Iż nam spełnił, co ślubował, — Żywot wieczny darował.

7. O Chryste, królu niebieski, — Racze nas wspomagać, lud swój ziemski; — A w swojej sprawiedliwości — Daj nam wieczne radości. Amen.

Objaśnienie. Córka Syońska (Córka Syonu) = miasto Jeruzalem; lud wybrany. — Syon, góra.

*) Osiel — godło (gre. symbol) pokoju; koń — godło (symbol) wojny.

PIEŚŃ 16.

Wszyscy wierni śpiewajmy.

1. Wszys - cy wier - ni śpie - waj.
A w ser - cach po-na - wiaj-

my, chwa - łac Bo - ga swe - go,
my, świę - ty Ad - went je - go.

W Ra - ju przy - o - bie - ca - ny

Oj - cu A - da - mo - wi I czę - sto po-wta-

2. Bóg się z szczerą miłości — Zmłówał nad nami, — Widząc nas z wysokości — Być w piekle więźniami. — Przez Adama pierwszego — Śmierć i potępienie, — Przez Adama wtórego *) — Żywot i zbawienie.

3. Co Bóg w tajnej swój radzie — Postanović raczył, — To ziścił, gdy sposobny — Czas tego obaczył: — Do Maryi wysławszy — Archaniola swego, — A jemu urząd dawszy — Poselstwa wdzięcznego.

4. Zdrowa, bądź ukochana — Z łaski Twórcy swemu, — Ze wszech niewiast wybrana — Do wielkich spraw Jemu. — Tak rzekł Anioł, — Panna go — Ze drzeniem słuchała — A z pilnością poselstwo — Jego uważała.

5. Lecz Anioł rzekł: na stronę — Odrzuć, Panno, trwogę; — Ciebie wziął pod obronę — Bóg nad wszemi Bogi. — Oto Syna w czystości — Porodysz wielkiego — A nazwiesz z spraw własności — Jezus, Imię Jego.

6. Ten będzie obwołany — Synem Najwyższego; — Jemu da Pan nad Pany — Rząd świata całego. — W Dawida, przodka swego, — Majestacie siedzie — A do wieku wiecznego — Wszystkiem władać będzie.

7. To przyjmując Dziewica, — Poważnie pytała: — Jakoż? ja Królewicza — Tego będę miała? — Rzekł Anioł: Duch w Cię wstąpi, — A moc Najwyższego — Cieniem Cię swém obstąpi — I dowiedzie tego.

8. W tém się Panna oddała — W moc Stworzycielowi, — I tę odpowiedź dała — Jego Aniołowi: — Ja jest sługa gotowa — Panu niebieskiemu, — Niech się stanie twa mowa — Na wieczną cześć Jemu.

9. Tam Bogu ustąpiła — Własność przyrodzona, — Tam się wiary zjawiła — Tajemnica ona. — Bóg się na świat pokazał — W ciele objawiony, — Zkąd anielski i ludzki — Stan uweselony.

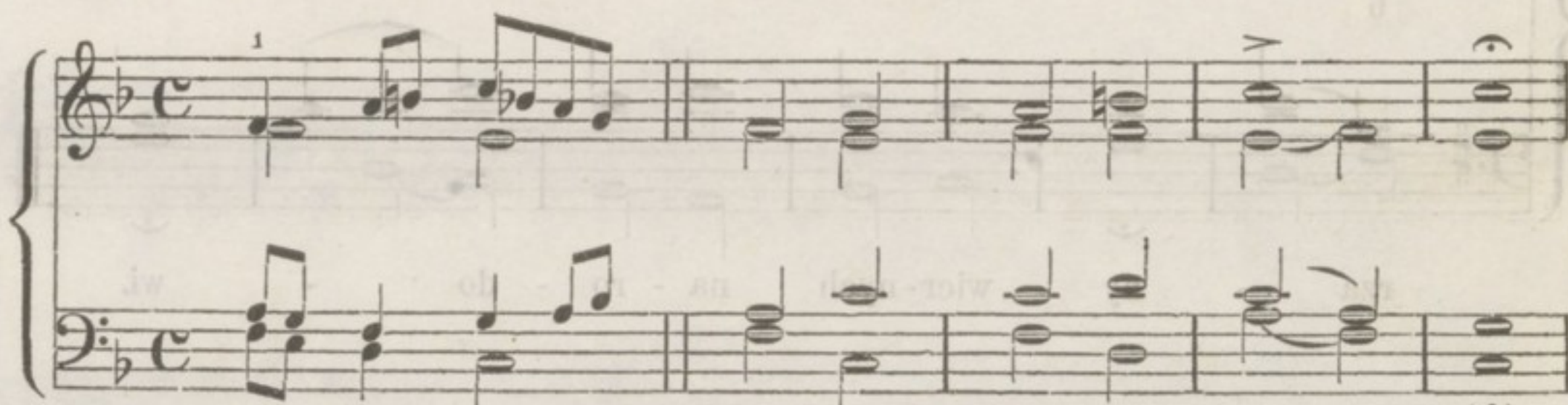
10. Porządnie obesłano — Wszystkie świata włości, — I poganom znać dano — O Pańskiej bytności. — Wiarę przyjęli w Niego — A On zmołszy sławnie — Szatana okrutnego, — Wstąpił w Niebo jawnie.

11. Chwalmy Boga serdecznie, — Wesoło śpiewając, — Jego chwały społecznie, — Sobie pomagając. — Chwalmy Go za dar drogi — Syna zesłanego, — Wielki nasz Bóg nad Bogi, — Wielkie Imię Jego. Amen.

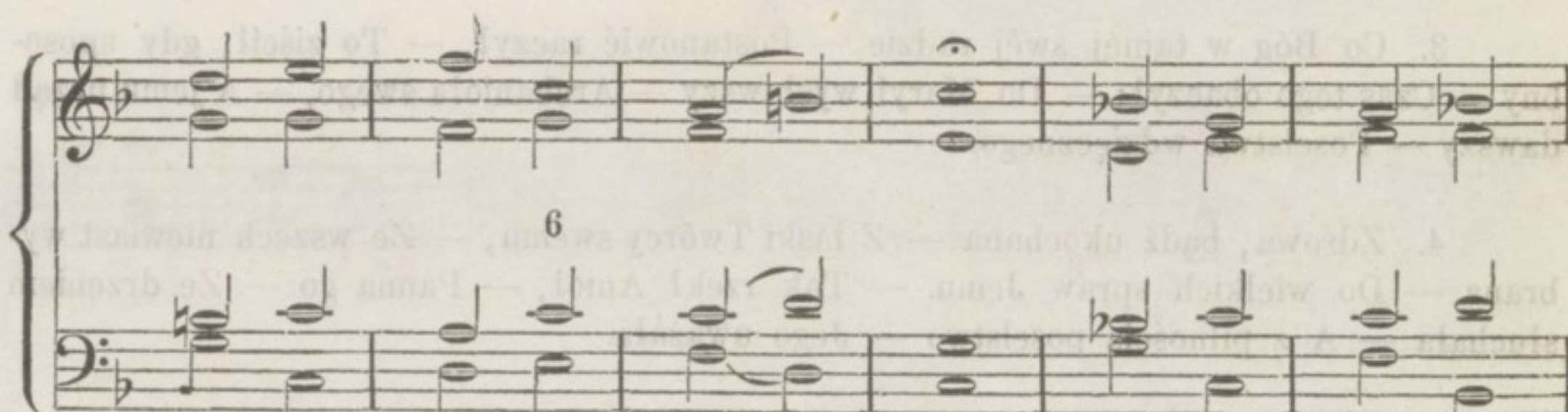
*) t. j. Jezusa Chrystusa.

PIEŚŃ 17.

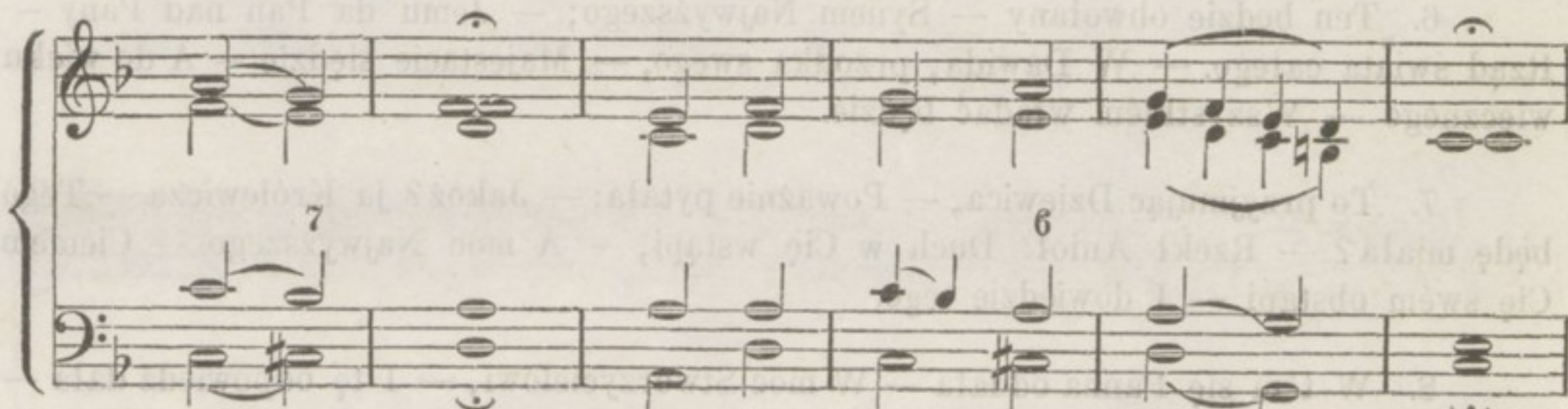
Zdrowaś bądź Maryja. — Ave o Maria.

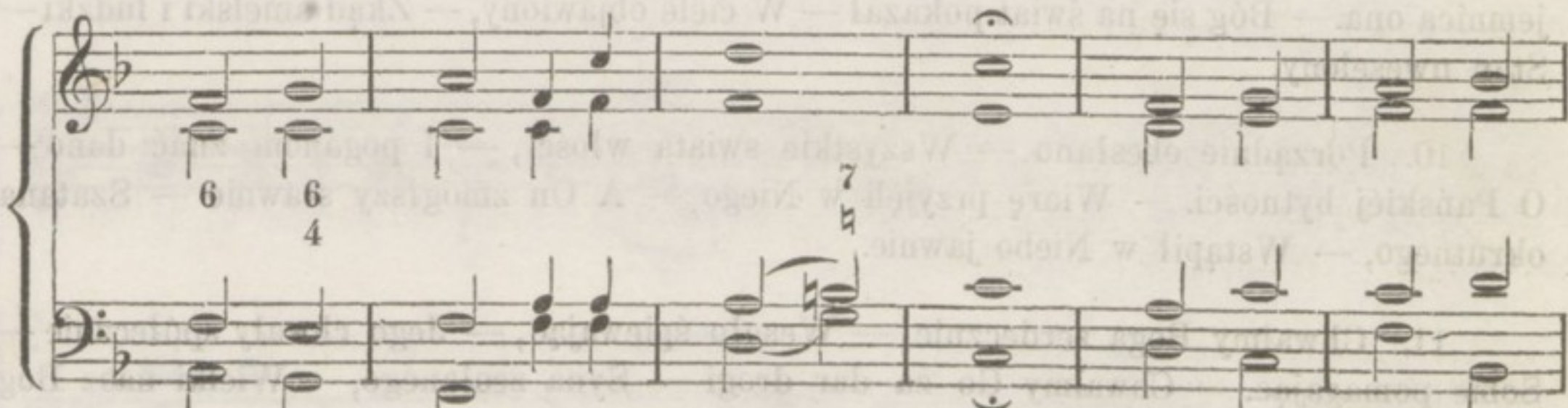
1. *) Zdro - waś bądź Ma - ry - ja,
1. A - ve o Ma - ri - a,

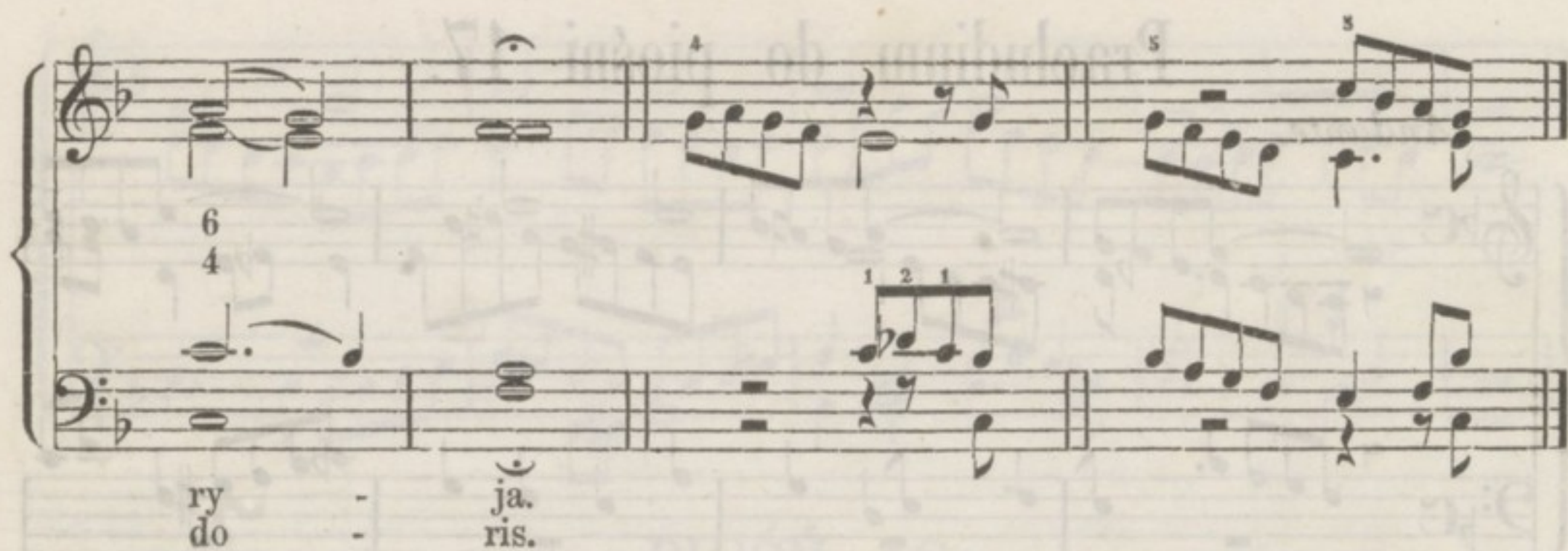
nie - bie - ska li - li - ja, Pa - nu Bo - gu
Be - nig - na et pi - a, Spon - sa cre - a -

mi - ła, Ma - tko li - to - ści - wa;
to - ris, Ma - ter Sal - va - to - ris;

Tys jest na - sza u - ciecz - ka, Naj - świę - tsza Ma -
Et in - te - me - ra - ti li - li - um pu -

2. Maryja wielebna, ukaż drogę pewną — Przykazania Twego, Boga wszechmonego, — On ci wszystka nadzieja zbawienia naszego.

3. Łaskis pełna Pańskiej, czystości anielskiej, — Pannaś nad pannami, święta nad świętami, — O Najświętsza Maryja, módl się dziś za nami.

4. Pełna wszech światłości, wielkiej pokorności, — Bez grzechuś poczęła, wielką sławę wzięła, — Przez Twoje narodzenie wziął świat pocieszenie.

5. Pan stworzył Adama, ludzkiego plemienia — Ojca, Ewę matkę, co zgrzeszyli jabłkiem; — Aleś Ty naprawiła, co Ewa straciła.

6. Z Tobą był Duch święty, Syn Boży poczęty — W Twym żywocie czystym, Trójcy świętej miłym, — I z Ciebie się narodził obyczajem dziwnym.

7. Błogosławionaś Ty, nad wszystko stworzenie, — Pan Bóg wszechmogący dał przez Cię zbawienie, — Jezus Syn Twój odkupił wszystko ludzkie plemię.

8. Tyś jest litościwa, Matka nasza miła, — Jaśniejsza nad słońce, w najświętszej zasłudze, — W Twojejci są obronie wszyscy grzeszni ludzie.

9. Między niewiastami, czystymi pannami, — Tyś sama najczystsza, Królowa Anielska, — Nie była Panu Bogu żadna nad Cię miłsza.

10. Błogosławion owoc żywota Twojego, — Jezus miłościwy, Syn Boga żywego, — Bądźże Jemu cześć, chwała z dobrodziejstwa Jego.

11. Twoje zmiłowanie, Jezu Chryste Panie, — Racz dać ludowi Twemu, tu dziś zebranemu, — Przez zasługi Matki Twój domieść chwały wiecznej.

12. Amen, wszyscy rzeczmy, wierni chrześcijanie, — Cośmy się tu zeszli ku chwale tej Pannie, — Zachowaj nas od złego Twojemi prośbami. Amen.

Objaśnienie. *) Akrostychon ἀκροστιχίων (z greckiego) rodzaj wierszy, których początkowe głoski tworzą imię pewnej osoby, lub myśl jaką wyrażają.

Praeludium do pieśni 17.

Andante.

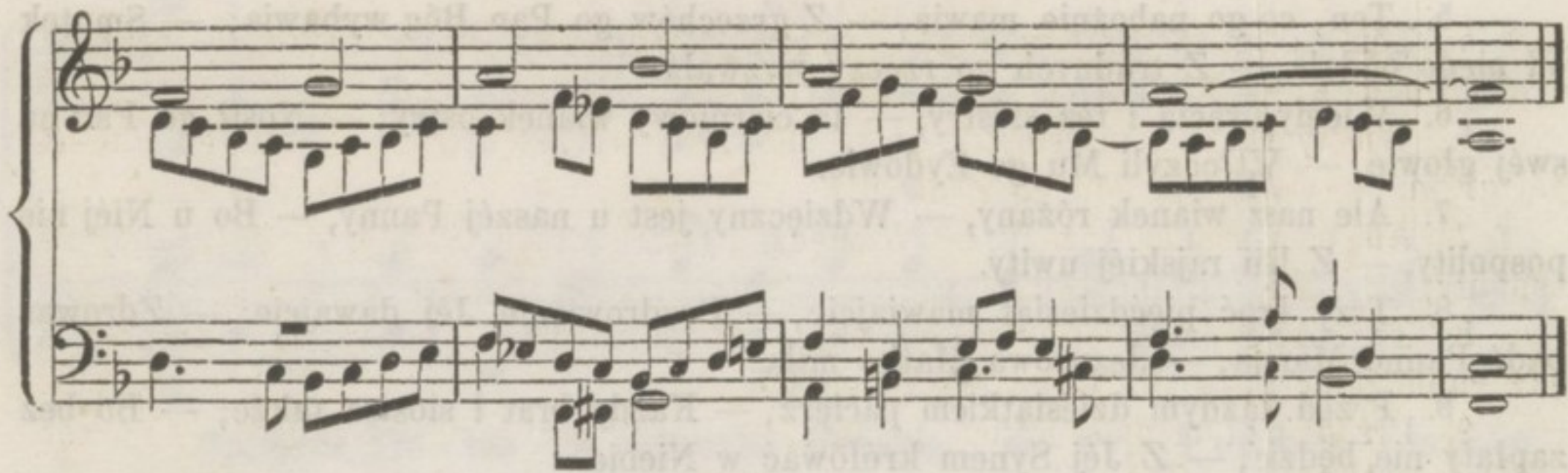
Ped.

Ped.

Ped.

1 3 2 5

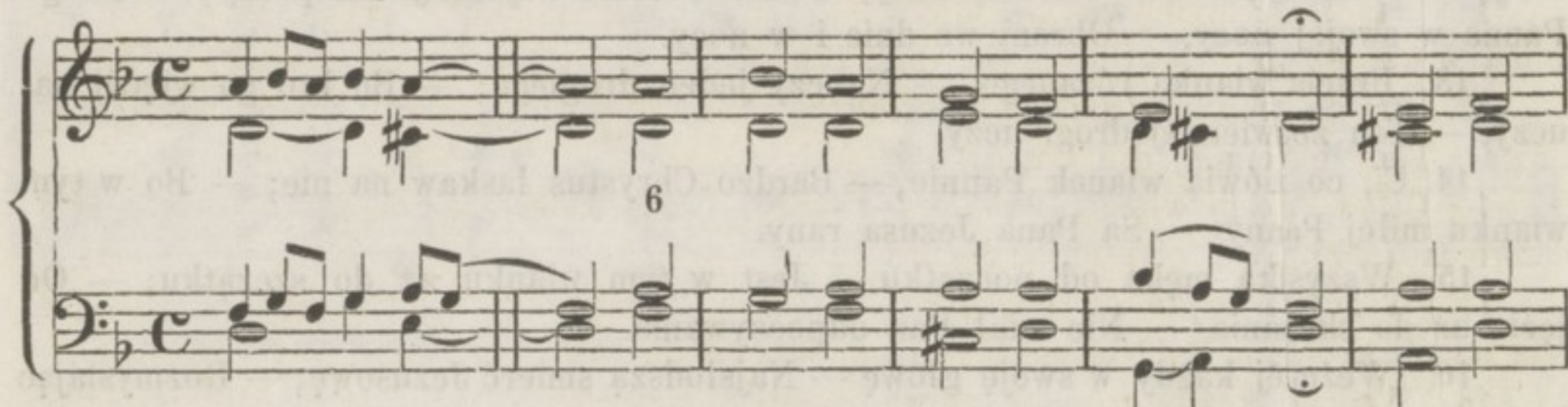
Ped.

PIEŚŃ 18.

Z pomocą Boga miłego.

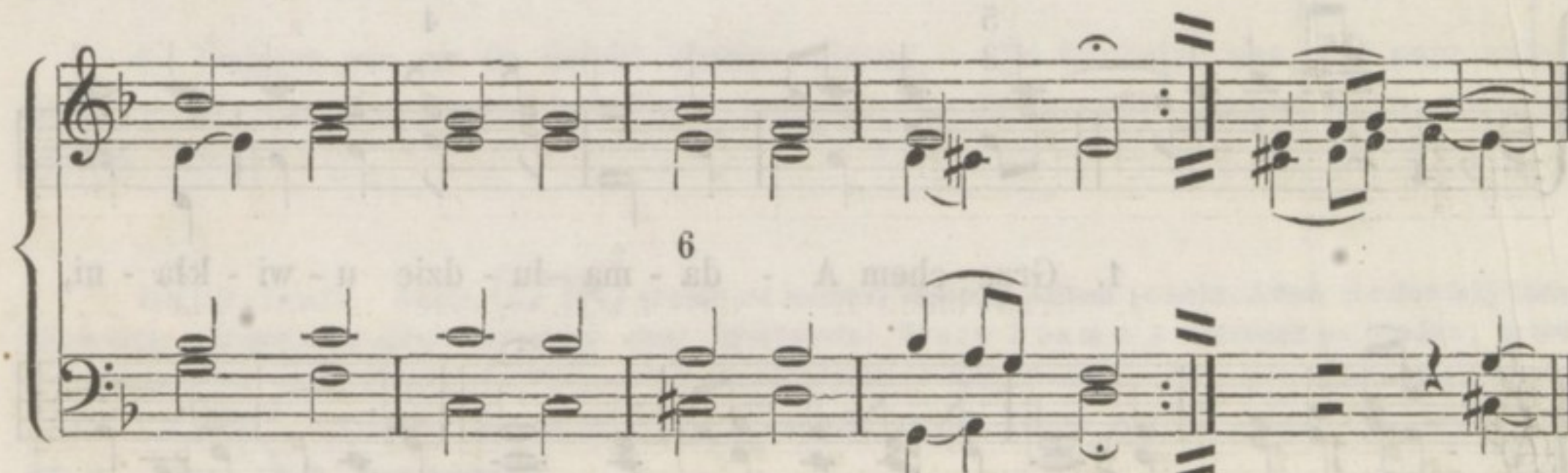
(Z Rożanka).

1. Z po-mo - cą Bo - ga mi - ły - go W Trojcy

świę-tój je - dy - ne - go. Ka-żdy z se-rca na - bo - żne-go

Chwal Bo - ga wszech - mo - gą - ce - go.

2. Chwal też miłą Matkę Jego, — Będzie bardzo wdzięczny tego; — Każdy według swój możności, — Czyn posługę Jej godności.

3. Wielkie pomocy miewają, — Częstokroć gniew Boży koją; — Bo Panna Syna ubłaga, — Co się ma mścić, to wspomaga.

4. Jest to wianek znamienity, — Z męki Jezusa uwity; — Kto go nabożnie wspomina, — Ubłaga gniew Boga Syna.

5. Ten, co go nabożnie mawia, — Z grzechów go Pan Bóg wybawia; — Smutek od niego oddala, — Z trudnych go rzeczy wyzwala.

6. Wiemy bracia i téż siostry, — Iż cierniowy wianek ostry; — Nosił go Pan na swój głowie, — Wtłoczyli Mu go Żydowie.

7. Ale nasz wianek różany, — Wdzięczny jest u naszej Panny, — Bo u Niój nie pospolity, — Z lilii rajskiej uwity.

8. Trzy kroć pięćdziesiąt mawiajcie, — Pozdrowienie Jój dawajcie: — Zdrowaś bądź Panno Maryja, — Jezusowa Matko miła.

9. Przed każdym dziesiątkiem pacierz, — Każdy brat i siostra także; — Bo bez zapłaty nie będzie, — Z Jój Synem królować w Niebie.

10. Żywe i zmarłe wpisują, — Insi za nie odprawują; — Bracia i siostry za nie proszą, — Z grzechów i mąk je wynoszą.

11. Miłościwe lato dano, — I téż odpusty przydano, — Aby téj Pannie służono, — I Téj pomocy żądano.

12. Kto téj Pannie wiernie służy, — Temu czart najmniej nie płuży; — Bo go Panna w swojej mocy, — Obroni we dnie i w nocy.

13. Bracia wianka różanego, — Nauczy jeden drugiego; — Bo kto go więcej nauczy, — Ten zbawiennój drogi uczy.

14. Ci, co mówią wianek Pannie, — Bardzo Chrystus łaskaw na nie; — Bo w tym wianku miłej Panny — Są Pana Jezusa rany.

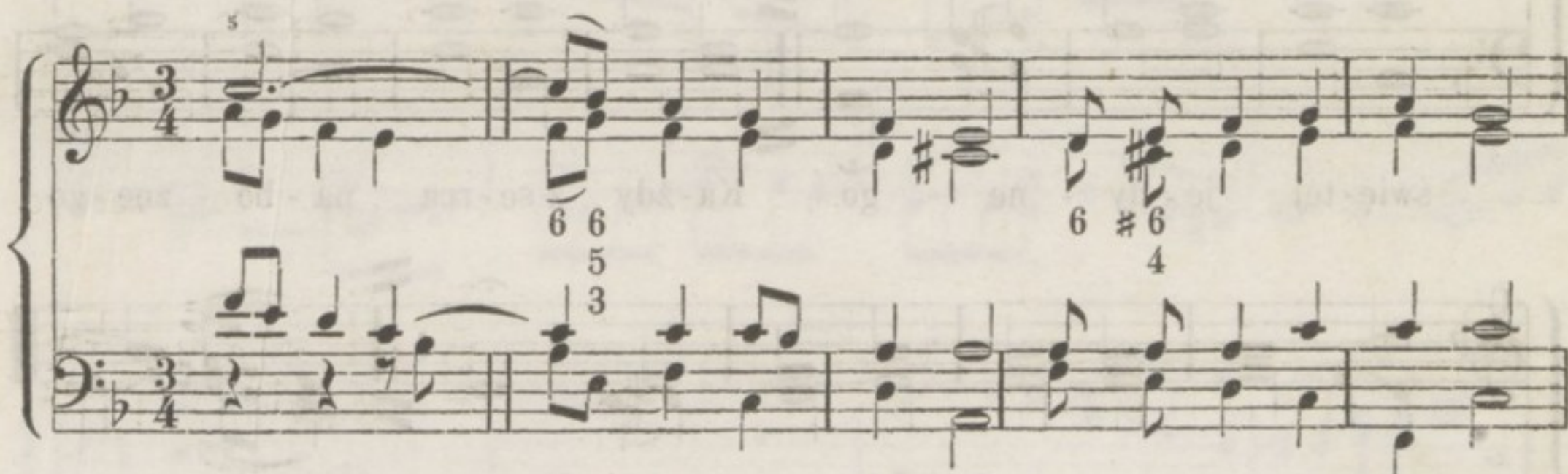
15. Wszystka męka od początku — Jest w tym wianku aż do szczątku; — Od jęcia aż do skonania — Nie miał Pan odpoczywania.

16. Weźmiój każdy w swoją głowę — Najśłodsza śmierć Jezusową; — Rozmyślając ją serdecznie, — Będziem z Nim królować wiecznie.

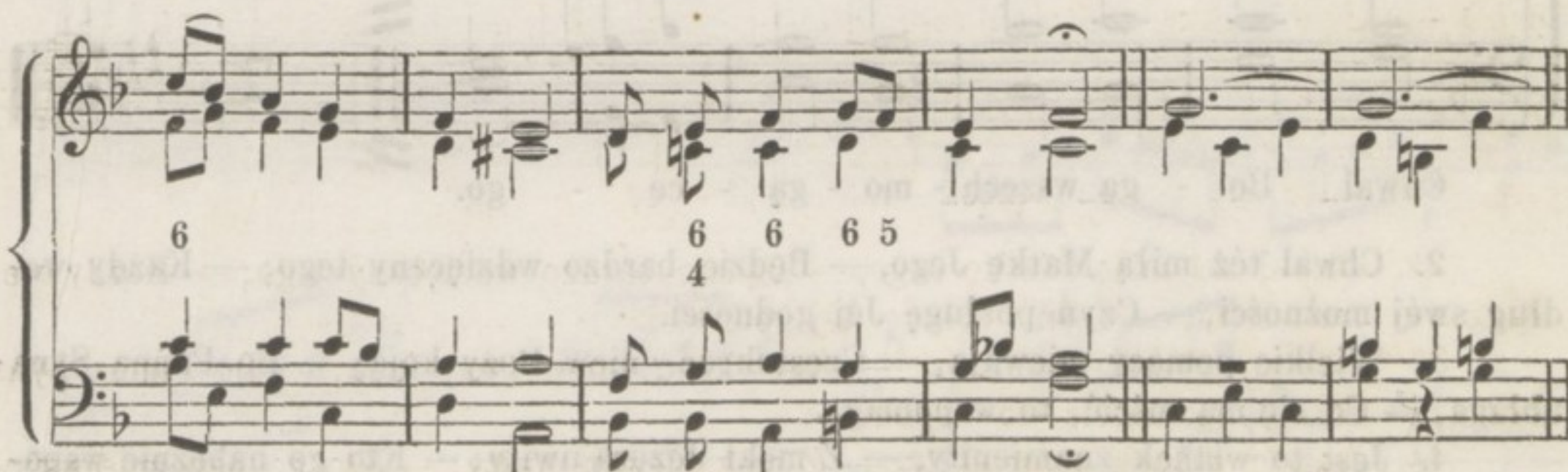
17. Rozmiłujmyż się w Maryi, — Pozdrawiając Ją wiankiem Jój; — Przez to święte pozdrowienie — Otrzymamy duszne zbawienie. Amen.

PIEŚŃ 19.

Grzechem Adama ludzie uwikłani.

1. Grze - chem A - da - ma lu - dzie u - wi - kła - ni,

Wy - gnań - ce z Ra - ju wo - ła - li z ot - chła - ni:

A musical score for the song "The Rose Tree". The score is written for a piano, with a treble and bass staff. The key signature is one flat (B-flat). The time signature is 4/2. The melody is in the treble staff, and the accompaniment is in the bass staff. The score includes a repeat sign at the beginning and a double bar line at the end. The melody consists of a series of eighth and quarter notes, with a final quarter note. The accompaniment consists of a series of quarter and eighth notes, with a final quarter note. The score is numbered 4 and 2 in the top left corner, and 3 and 1 in the top right corner. The number 6 appears twice in the middle of the score.

Spuśćcie, Nie - bio - sa, deszcz na ziemskie ni - wy, I nech zo - bło - ków

A handwritten musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written on two staves, Treble and Bass, with a brace on the left. The key signature has one flat (B-flat). The melody is in the Treble staff, and the accompaniment is in the Bass staff. The music is in common time. The score includes a repeat sign with first and second endings. The first ending leads back to the beginning, and the second ending leads to the final cadence. The handwriting is in ink on aged paper. There are some annotations above the Treble staff, including a '5' and a '3' near a triplet of eighth notes. The lyrics 'The Rose Tree' are written below the Bass staff.

zsta - pi spra-wie - dli - wy.

2. Błąkał się człowiek wśród okropnej nocy, — Bolał, i nikt go nie wspomógł w niemocy, — Póki nie przyszła wiekami żądana, — Z judzkiej krainy Panna zawołana.

3. Ona pokorą i oczy skromnemi — Boga samego ściągnęła ku ziemi; — Że, którego świat nie objął wielkości, — Tego Panieńskie zamknęły wnętrzości.

4. Kiedy z obłoków Pan do nas zstępował, — Świat jak rozległy człeka poszanował; — Człeka, przed którym na potém zginano — Niebieskie, ziemskie, piekielne kolano.

5. Nie naszą jaką zasługą ściągiony, — Miłość go sama widła w ziemskie strony, — Wziął ciało ludzkie, z niem ból, niedostatki, — Zbratał się z nami, był Synem u Matki.

6. Dajmyż mu za to dzięki zborze wierny, — Że kochając nas, był nam miłosierny, — I wznosząc serce ku Niebu jasnemu, — Śpiewajmy chwałę Bogu najwyszszemu. Amen.

Objaśnienie. Adam (אָדָם) (homo od humus) dawniej Jadam (z hebr. Adam = człowiek) imię pierwszego człowieka, rodzaju ludzkiego ojca; figurycznie: Stary Adam t. j. człowiek po upadku, przed przyjściem Chrystusa; Nowy Adam, człowiek odrodzony w Chrystusie. — Nasz protoplasta miał z Ewy ($\text{Eva} = \text{חַוָּה}$ t. j. matki wszystkich żyjących) a żony swojej, trzech synów: Kaina, Abła i Seta. Żył 930 lat, z tych 130 w Raju rozkoszy.

PIEŚŃ 20.

Gwia:do morza głębokiego. — Ave maris mundi stella.

1. Gwia-zdo mo - rza głę - bo - kie - go,
1. A - ve ma - ris mun - di stel - la,

Ma-tko Bo-ga naj-wyż - sze - go;
De - i Je-ni - trix pu - el - la,
Panienko bądź
A - ve Vir - go

po-zdrowio - na, For - to raj - ska o - two - rzo - na.
Ma - ter fa - cta, Por - ta coe - li pa - te - fa - cta.

2. Od Aniołów pozdrowiona, — Gdyś poczęła w sobie Pana — Imię Matki, naszej Ewy — Odmieniaj ku pokojowi.

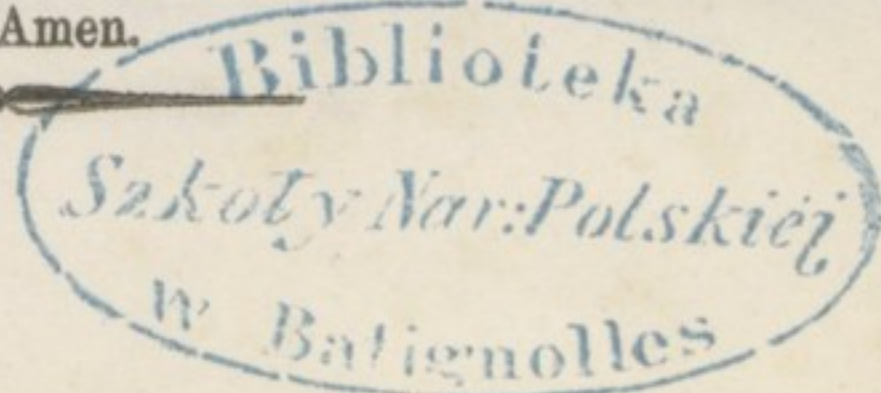
3. Rozwiąż związki zadłużonym, — Przynieś światłość zaślepionym. — Odpądź od nas, co jest złego, — Daj chcieć i mieć, co dobrego.

4. Iżesz Matką, niech poznamy, — Gdy się więc modlisz za nami, — Niechaj Cię Syn Twój wysłucha, — Ku nam grzesznym skłoni ucha.

5. Panno na wszém osobiwa, — Skromna, cicha i cierpliwa, — Uproś nasze wszystkie winy, — Uczyń z grzesznych Boże syny.

6. Żywot w nas spraw we wszém czysty, — Byśmy mieli wiekuisty, — I Jezusa oglądali, — Z Nim się wiecznie radowali.

7. Chwała bądź Bogu wiecznemu, — Synowi Jego miłemu, — Także Duchowi świętemu, — W trzech osobach jedynemu. Amen.

jak najpraktyczniej, rozłożyłem pieśni w nim objęte na cztery głosy do grania, [lub téż do śpiewania na głosy mieszane lub téż męskie; dodałem zastosowane do nich (tematyczne) preludye i przegrywki czyli właściwie wiązadła, palcowanie czyli układ palcy; oprócz całego tekstu pieśni znajdzie grający w téj publikacyi, ile, że suche tylko uczenie ich na pamięć dziś już nie wystarcza, streszczone objaśnienia pod względem: artystycznym, biograficznym, dogmatycznym, etymologicznym, historycznym, liturgicznym i t. d.

Teofil Klonowski.

Dzieło pomienione, wychodzi w miesięcznych poszytach składających się z 40 stronnic; cena poszytu 10 sgr. Całe zaś dzieło, mniej-więcej 400 pieśni obejmować będzie.

Każdy prenumerujący zobowiązuje się do odebrania całego dzieła. — Po ukończeniu tegoż cena podwyższoną zostanie.

Poznań, 1858.

Ludwik Merzbach.

Nakładem moim wyszły jeszcze następujące dzieła:

Antoniewicz, Ks. Karól, Żłobek. Kolęda dla dzieci. Wydanie ozdobne z nutami i stalorytem. Cena 25 sgr., zwyczajne wydanie 5 sgr.

Jabczyński, Kazania i mowy treści religijnej, miane przez znakomitych mówców duchownych przy rozmaitych rzadkich obrzędach i obchodach kościelnych, od połowy wieku XVIII. do połowy wieku XIX. Tom I. obejmujący kazania i mowy z drugiej połowy wieku XVIII. Prenumerata na 2 tomy 4 talary.

— **Rys historyczny miasta Dolska i jego okolic**, połączony z ważniejszymi szczegółami historycznymi byłej dyecezyi a teraz archidyecezyi poznańskiej. Cena 1 talar.

Lewandowski, Mały katechizm rzymsko-katolicki dla niższych klass elementarnych (wydanie drugie). Cena 1 sgr. 6 fen. — 30 egzemplarzy 1 talar.

— **Podróż na wozie pocztowym**, czyli nie sądź, czego nie znasz! Z niemieckiego podług III. wydania. Cena 10 sgr.

jak najprzekładniej, rozłożył w nim objęte na cztery głosy do grania, lub też do śpiewania na głosy mieszane lub też męskie; dobałem zastósowane do nich (tematyczne) przydatki i przy- grywkę czyli właściwie wstawia, palcowanie czyli układ palcy; oprócz całego tekstu pieśni znajduję w tej publikacji, ile, że suche tylko użycie ich na pamięć dziś już nie wystarcza, streszczone objaśnienia pod względem: artystycznym, historycznym, dogma- tycznym, etymologicznym, filologicznym i t. d.

Teofil Klonowski.

Dzielo pominięte, wychodzi w miesięcznych poszytach składa- jących się z 40 stronnic; cena poszytu 10 sgr. Całe zaś dzieło, mniej-więcej 400 pieśni obejmować będzie. Każdy prenumerujący zobowiązuje się do odebrania całego dzieła. — Po ukończeniu tegoż cena podwyższona zostanie.

Poznań, 1858.

Leobold Merschbach.

Nakładem moim wyszły już sześć następujące dzieła:

Antoniowicz, K. Karol, Klobek. Kolejka dla dzieci. Wydanie ozdobne z ru- tami i stalowymi. Cena 25 sgr., zwyczajne wydanie 5 sgr.

Jabłoński, Karol. Mowy trzech religijnych, mianem pater zakonnych i ob- nowców duchownych przy rozmaitych okazjach obrzędach i ob- chodach kościelnych, od połowy wieku XVIII. do połowy wieku XIX. Tom I. obejmujący kazania i mowy z drugiej po- łowy wieku XVIII. Prenumerata na 2 tomy 4 talary.

Ryś historyczny miasta Polaka i jego okolic, polaczony z wa- żniejszymi szczegółami historycznymi byleśi diecezji a teraz archidiecezji poznańskiej. Cena 1 talar.

Lewandowski, Maly katechizm trymaszko-katolicki dla niższych klas ele- mentarych (wydanie drugie). Cena 1 sgr. 6 fen. — 30 exam- plarzy 1 talar.

Podręcznik na wiersze poezji, czyli nie sądzę, czego nie znalazł w piennickiego podręcz. III. wydania. Cena 10 sgr.